

**Prijedlog za izradu
Strategije zaštite okoliša/životne sredine Bosne i Hercegovine**

Projektni dokument

Konačna verzija za odobravanje

12. juli 2019.g.

Štokholm-Talin 2019.

Tim SEI-a:

Bernardas Padegimas

Kaja Peterson

Claudia Strambo

Filippa Ek

Fedra Vanhuyse

Biljana Macura

Kaidi Kaaret

Piret Kuldna

Štokholmski institut za okoliš/životnu sredinu

Linnégatan 87D

Štokholm

Švedska

Sadržaj

Uvod	4
I. DIO.....	4
1. Opis konteksta i analiza, problemi i mogućnosti	4
1.1. Metodologija izrade Projektnog dokumenta.....	4
1.2. Relevantnost intervencije.....	4
1.3. Usklađenost sa strateškim okvirom Švedske.....	5
1.4. Kontekst.....	6
2. Opšti ciljevi Projekta	7
2.1. Ciljevi	7
2.2. Očekivani ishodi i rezultati.....	7
3. Opis korisnika projekta i ciljnih grupa.....	9
II. DIO.....	9
4. Prijedlog za 2. fazu aranžmana.....	9
4.1. Načela aranžmana.....	9
4.2. Trajanje i obim	10
4.3. Ciklus trajanja Projekta.....	13
4.3.1. Polazna faza	13
4.3.2. Faza provedbe	14
4.3.3. Završna faza	14
4.4. Uloge i nadležnosti, uključujući upravljačka tijela	14
4.4.1. Grupa za politiku BiH	15
4.4.2. Grupa za politiku na nivou entiteta (FBiH, RS) i BD.....	16
4.4.3. Tematske grupe(TG) na nivou entitete (FBiH, RS) i BD i vođe TG	16
4.4.4. Uloga MVTEO-a	19
4.4.5. Uloga kontakt osoba (KO)	19
4.4.6. Uloga Projektnog odbora (PO)	19
4.4.7. Osobe zadužene za komunikaciju	20
4.5. Provedba Projekta, sistem upravljanja Projektom.....	21
4.5.1. Uloga SEI-a	21
4.5.2. Uloga Koordinatora Projekta (KP)	21
4.5.3. Uloga lokalnog partnera (LP).....	22
4.6. Strateška procjena okoliša/životne sredine.....	23
4.7. Proces kojim će se osigurati donošenje ESAP-a BiH.....	23

4.8.	Komunikacija i saradnja sa zajednicom za vrijeme izrade ESAP-a	24
4.8.1.	Interna komunikacija	24
4.8.2.	Eksterna komunikacija	24
5.	Multidisciplinarna pitanja	26
5.1.	Analiza i plan integracije rodne ravnopravnosti	27
5.2.	Višedimenzionalna analiza siromaštva	29
5.3.	Borba protiv korupcije	29
5.4.	Demokratija, ljudska prava i javna uprava	29
6.	Sadržaj i odlučivanje - ESAP BiH	31
6.1.	Tabela sadržaja ESAP-a	31
6.2.	Nivo angažmana i odlučivanje	36
Prilog 2. Strateški planovi za okoliš/životnu sredinu		38
Prilog 3. Zakonske odredbe kojima se propisuje sadržaj strateških dokumenata u oblasti zaštite okoliša/životne sredine		41
FBiH		41
RS		41
BD		43
<u>Slika 1: Logički okvir projekta .....</u>		Error! Bookmark not defined.
<u>Slika 2: Okvirni rokovi Projekta .....</u>		Error! Bookmark not defined.
<u>Slika 3: Izrada ESAP-a BiH i ESAP-a FBiH, ESAP-a RS i ESAP-a BD kao sastavnih dijelova istog .....</u>		Error! Bookmark not defined.
<u>Slika 4: Sistem upravljanja projektom .....</u>		15
<u>Slika 5: Primjer sastava tematskih drupa za otpad, vodu i biološku raznolikost ...</u>		Error! Bookmark not defined.
<u>Slika 6: Poveznice rada i reakcije između različitih upravljačkih tijela Projekta ....</u>		Error! Bookmark not defined.
<u>Slika 7: Prijedlog procesa koji vodi usvajanju ESAP-a BiH .....</u>		Error! Bookmark not defined.
<u>Slika 8: Nivo angažmana i odlučivanje o sadržaju ESAP-a BiH .....</u>		Error! Bookmark not defined.
<u>Tabela 1: Plan komunikacija (provizorni) .....</u>		Error! Bookmark not defined.
<u>Tabela 2: Akcioni plan na nivou BiH (provizorni) .....</u>		Error! Bookmark not defined.
<u>Tabela 3: Akcioni plan na drugim nivoima (provizorni) .....</u>		Error! Bookmark not defined.

Uvod

Ovaj Projektni dokument je pripremljen u okviru izvršenja sporazuma koji su potpisali Švedska ambasada/SIDA u Bosni i Hercegovini (BiH) i Štokholmski institut za okoliš/životnu sredinu (SEI) sa projektom čiji je cilj priprema Strategije i Akcionog plana okoliša/životne sredine (ESAP) za BiH.

Dokument je pripremio tim stručnjaka SEI-a na osnovu saznanja prikupljenih na nekoliko sastanaka i konsultacija sa predstavnicima tijela na nivou BiH, dva entiteta i BD, stručnjacima i NVO održanih u periodu od preko šest mjeseci 2019. godine (vidi dio 1.1.). U Projektom dokumentu je najprije opisan kontekst politike okoliša/životne sredine u BiH (I. dio) a zatim su definisani metodologija i proces izrade ESAP-a BiH (II. dio).

I. DIO

1. Opis konteksta i analiza, problemi i mogućnosti

1.1. Metodologija izrade Projektnog dokumenta

Po obraćanju nadležnih organa Federacije Bosne i Hercegovine (FBiH) i Republike Srpske (RS) sa molbom za podršku u izradi strategije okoliša/životne sredine, Ambasada Kraljevine Švedske u BiH je od SEI-a zatražila da:

- 1) procijeni mogućnost izrade strategije i akcionog plana okoliša/životne sredine za Bosnu i Hercegovinu (ESAP BiH) koji se sastoji od ESAP-a FBiH, RS i Brčko Distrikta (BD) i aktivnosti koje treba provesti u cijeloj zemlji za potrebe provedbe ESAP-a BiH,
- 2) osmisli metodološki pristup, te s tim u vezi provedbeni plan za izradu strategije okoliša/životne sredine.

Ovaj dokument je izrađen na osnovu analize postojećih dokumenata politika i relevantnih propisa, nekoliko posjeta i sastanaka sa predstavnicima nadležnih organa, te koristeći iskustva tima SEI-a u pripremi strateških dokumenata u drugim kontekstima. U pripremi ovog dokumenta također smo koristili postojeću praksu u izradi strateških dokumenata u oblasti okoliša/životne sredine (i drugim oblastima) na nivou BiH, FBiH, RS i BD. Predloženi metod rada također je planiran u skladu sa institucionalnom raspodjelom nadležnosti u oblasti okoliša/životne sredine na nivoima BiH, FBiH, RS i BD, kao i u skladu sa važećim zakonskim odredbama u pogledu sadržaja, procedura za izradu strategije okoliša/životne sredine na nivou entiteta i BD. Najvažniji akteri politike u oblasti zaštite okoliša/životne sredine sa kojima su provedene konsultacije su:

- Javni službenici iz sljedećih tijela:
  - Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH (MVTEO),
  - Federalno ministarstvo zaštite okoliša i turizma, Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, Agencija za upravljanje slivom rijeke Save i Agencija za upravljanje slivom Jadranskog mora u FBiH,
  - Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Javna ustanova "Vode Srpske", Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite i druge naučne i stručne institucije te druge institucije RS,
  - Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove i Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu BD,
- službenici Delegacije Evropske unije u BiH i
- predstavnici nekoliko nevladinih organizacija (NVO), kao što je Aarhus Centar u BiH, Centar za životnu sredinu u Banja Luci i Regionalni centar za okoliš/životnu sredinu.

1.2. Relevantnost intervencije

Prijedlog je da se izradi ESAP BiH koji će obuhvatiti period do 2030.g. i dalje, a koji se sastoji od ESAP-a FBiH, RS i BD koji su sastavni dijelovi ESAP-a BiH čime će se dobiti uvezan dokument koji uključuje opšte strateške ciljeve u oblasti okoliša/životne sredine i planove za konkretne mjere za postizanje tih ciljeva u FBiH, RS i BD. Ovaj dokument će biti ključni instrument za podršku nadležnim organima u

stvaranju uslova za održivost okoliša/životne sredine u narednoj deceniji i poboljšanje zdravlja stanovništva i dobiti za sadašnje i buduće generacije u Bosni i Hercegovini.

Utvrđivanje najvažnijih prioriteta aktivnosti u ESAP-u BiH omogućuje usmjeravanju domaćih i međunarodnih investicija u konkretne mjere usmjerene na poboljšanje stanja okoliša/životne sredine, lakše usaglašavanje provedbe pravne stečevine Evropske unije (EU) u oblasti okoliša/životne sredine i usklađenje i efikasnije upravljanje sektorom okoliša/životne sredine u BiH.

Trenutno na u BiH postoji nekoliko važećih strateških dokumenata (vidi spisak u *Prilogu 2*) u oblasti zaštite okoliša/životne sredine na nivou entiteta i BD, kao što su:

- Strategija upravljanja vodama za FBiH (2010.-2022.),
- Strategija upravljanje otpadom (2017.-2026.) i Strategija integralnog upravljanja vodama (2015.-2024.) u RS i
- Strategija zaštite životne sredine BD za period 2016.-2026.

Međutim, u važećim strateškim dokumentima nije obuhvaćeno nekoliko aspekata okoliša/životne sredine ili je važenje takvih dokumenata nedavno prestalo kao što je slučaj sa Strategijom zaštite okoliša FBiH (2008.-2018.), Strategijom zaštite vazduha RS (do 2017.) i Strategijom zaštite prirode RS (do 2018.). Drugi relevantni strateški dokumenti na nivou BiH su Akcioni plan zaštite od poplava i upravljanja rijekama u BiH (2014.-2021.), Strategija i Akcioni plan za zaštitu biološke raznolikosti u BiH (2015.-2020.) i Strategija aproksimacije propisa pravnoj stečevini EU u oblasti okoliša/životne sredine (BiH EAS), pripremljena 2014.g. BiH EAS sadrži iscrpne izvještaje o institucionalnim i pravnim promjenama i promjenama koje treba provesti kako bi se integrisali propisi EU u oblasti okoliša/životne sredine. Međutim, opseg ove Strategije je ograničen i neophodno je donijeti sveobuhvatan strateški dokument u oblasti okoliša/životne sredine kako bi se osigurali plan za donošenje budućih mjera i investicije u ovom sektoru, kao i efikasni mehanizmi za njihovo provođenje (vidi listu relevantnih dokumenata na nivou BiH u *Prilogu 2*).

1.3. Usklađenost sa strateškim okvirom Švedske

Intervencija (Projekat) predložena u ovom Projektnom dokumentu doprinosi ostvarivanju nekoliko opštih ciljeva utvrđenih u Strategiji razvojne saradnje Švedske na globalnom nivou u oblastima održivosti okoliša/životne sredine, održive klime i okeana, te održivog korištenja prirodnih resursa (2018.-2022.).

Najvažniji ishod projekta je izrada ESAP-a za BiH koji se sastoji od ESAP-a za FBiH, RS i BD, kojim će se rukovoditi aktivnosti na nivou politike u narednim decenijama s ciljem poboljšanja stanja okoliša/životne sredine, ublažavanja i smanjenja uticaja klime i jačanja otpornosti na klimatske promjene, bolje usaglašenosti domaćih propisa sa propisima EU i međunarodnim sporazumima u oblasti okoliša/životne sredine, te osiguranja održivijih javnih usluga u oblastima kao što su upravljanje vodom i upravljanje otpadom. U tom smislu je intervencija pozicionirana u okviru širih napora na ostvarivanju globalnih ciljeva održivog razvoja (SDG) iz Agende 2030. o čistoj vodi i sanitarnim uslovima (SDG 6), pristupačnoj energiji iz čistih izvora (SDG 7), održivim gradovima i zajednicama (SDG 11), odgovornoj potrošnji i proizvodnji (SDG 12), očuvanju klime (SDG 13) životu pod vodom (SDG 14) i životu na kopnu (SDG 15).

Pored toga, metode Projekta su isplanirane tako da doprinose jačanju kapaciteta organizacija, institucija, mreža i drugih relevantnih aktera u BiH u pogledu planiranja, provedbe i praćenja mjera politike u oblasti okoliša/životne sredine, te jačanju svijesti o okolišu/životnoj sredini među građanima BiH.

Ovaj Projekat će također pomoći organima BiH u planiranju i (efikasnijem) provođenju politike i propisa u skladu sa pravnom stečevinom EU u oblasti okoliša/životne sredine, s ciljem lakšeg praćenja i izvještavanja o napretku od relevantnih institucija i boljeg održivog investiranja u energetske i infrastrukturu okoliša/životne sredine u BiH.

1.4. Kontekst

BiH se suočava sa značajnim brojem socijalnih, ekonomskih i okolišnih izazova. Najveći izazovi u oblasti okoliša/životne sredine uključuju, na primjer, smanjenje zagađenja zraka/vazduha čiji su uzročnici sektori industrije, energetski sektor, saobraćaj i grijanje, efikasno upravljanje otpadom i pročišćavanje otpadnih voda, bolje upravljanje morskim obalnim područjem, rješavanje problema krčenja šuma, uspostavljanje ravnoteže u razvoju sektora hidroenergije i zaštite voda i biološke raznolikosti, povećanje površine zaštićenih područja i zadovoljavajući nivo izdvajanja sredstava za njihovo efikasno upravljanje.¹

Iako je u protekloj deceniji zabilježen napredak u rješavanju problema okoliša/životne sredine, još uvijek ima prostora za jačanje institucionalnog i zakonodavnog okvira u oblasti okoliša/životne sredine kao i bolju provedbu i izvršenje različitih politika iz ove oblasti u BiH. U Pregledu Ujedinjenih nacija (UN) o stanju okoliša/životne sredine u zemlji iz 2018.g. spominju se na primjer poteškoće u koordinaciji upravljanja politikama zaštite okoliša/životne sredine na sva četiri nivoa vlasti (državni/entitetski/BD, kantonalni i opštinski), ograničena finansijska sredstva i ljudski potencijali, kao i neusklađenost politika i propisa o zaštiti okoliša/životne sredine.²

Prema Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju koji je potpisala sa EU, BiH se saglasila da će u svoj pravni okvir preuzeti pravnu stečevinu EU u oblasti okoliša/životne sredine, te shodno tome prilagoditi svoj administrativni sistem. Iako je postignut određeni napredak u usaglašavanju politika i zakona sa propisima EU u oblasti okoliša/životne sredine, u EAS-u BiH je naglašeno da je potrebno uložiti značajne napore s ciljem boljeg provođenja i izvršenja mjera u ovoj oblasti.³ Također se ukazuje na nepostojanje jedinstvene metodologije prikupljanja i obrade podataka te domaćih standarda u skladu sa normama EU.⁴

Naš prijedlog Projekta počiva na četiri stupa:

- 1) Transpozicija pravne stečevine EU u oblasti okoliša/životne sredine u BiH.
ESAP će obuhvatiti svih sedam podoblasti propisa EU u ovoj oblasti: horizontalna pitanja (kao što su Procjena uticaja na okoliš, Strateška procjena okoliša/životne sredine, odgovornost, pristup informacijama, izvršenje i sl.), vodu (zaštita vode i zaštita od vode, te upravljanje vodom), upravljanje otpadom, kvalitet zraka/vazduha i klimatske promjene, industrijsko zagađenje, hemikalije i buka, biološku raznolikost i zaštitu prirode i upravljanje resursima (bioresursima i mineralima). ESAP BiH će se također oslanjati na analizu i preporuke iz EAS-a BiH i uzeti u obzir najnovije odredbe pravne stečevine EU u oblasti okoliša/životne sredine. Pravna stečevina EU u oblasti okoliša/životne sredine predstavlja pristup upravljanju zaštitom okoliša/životne sredine koji donosi veću odgovornost i omogućava javnosti da utiče na odluke nadležnih organa, jača transparentnost i odgovornost na lokalnom nivou za odgovorno upravljanje prirodnim resursima, osigurava predvidiv pravni okvir za investitore i doprinosi boljem stanju u oblasti zaštite okoliša/životne sredine i ekonomije.⁵
- 2) Nadogradnja na trenutno važeće i ranije strateške dokumente u oblasti okoliša/životne sredine BiH, FBiH, RS i BD
U periodu 2000. -2018. su izrađeni mnogi strateški dokumenti što ukazuje na stalne napore BiH na provođenju reforme sektora okoliša/životne sredine (kompletnu listu vidi u Prilogu 2). U ESAP-u BiH će biti pojašnjeni i uvezani strateški dokumenti koji su trenutno važeći. ESAP će se također oslanjati na dokumente koji više nisu na snazi ali mogu sadržavati mjere koje su još uvijek važeće, te će biti ocijenjena njihova primjenjivost za potrebe ESAP-a BiH i sastavnih dijelova istog.

¹ Ekonomska komisija za Evropu Ujedinjenih nacija (UNECE). 2017. *Pregledi stanja okoliša/životne sredine. Bosna i Hercegovina*. Treći Pregled. Njujork, Ženeva: Ujedinjene nacije.

² UNECE 2018. Treći izvještaj o stanju okoliša/životne sredine u Bosni i Hercegovini. UNECE, Ženeva, 2018.

³ EU 2008 IPA Projekat jačanja institucija Bosne i Hercegovine nadležnih za okoliš/životnu sredinu i priprema za pretpristupne fondove (EnvIS). 2014. *Strategija aproksimacije propisa pravnoj stečevini EU u oblasti zaštite okoliša/životne sredine Bosne i Hercegovine*.

⁴EnvIS 2014.

⁵Svjetska banka. 2007. "Zašto usvojiti pravnu stečevinu EU u oblasti okoliša/životne sredine?". U tekstu *Put u čistiju budućnost. Investiranje u ljude i infrastrukturu koje će omogućiti provedbu propisa u oblasti okoliša/životne sredine*. Vašington D.C: Svjetska banka, URL: <https://bit.ly/2loQsNx>.

- 3) Poštivanje zakonskih odredbi u vezi sa izradom i usvajanjem strateških dokumenata u oblasti zaštite okoliša/životne sredine.
Sadržaj BiH ESAP-a, proces izrade i usvajanja će biti u skladu sa zakonskim odredbama opisanim u strateškim dokumentima vezanim za zaštitu okoliša/životne sredine i upravljanje vodama u FBiH, RS i BD. Tu spadaju Zakon o vodama FBiH (SN FBiH, br. 70/06-76/53) i Zakon o zaštiti okoliša (SN FBiH, br. 33/03 i 39/09), Zakon o zaštiti životne sredine RS (SL RS br. 71/12 i 79/15) i Zakon o vodama RS (SL RS br. 50/06, 92/09 i 121/12), Zakon o vodama BD (SL BD br. 00025/-04) i Zakon o zaštiti životne sredine BD (SL BD br. 00024/-04, 1/05, 19/07 i 9/09), te relevantne izmjene i dopune ovih zakona.⁶ Priprema ESAP-a BiH će također biti u skladu sa odredbama Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave BiH (SL BiH, 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09).
- 4) Poštivanje podjele nadležnosti u oblasti zaštite okoliša/životne sredine po institucijama na svim nivoima vlasti u BiH.
BiH ima složen sistem decentralizovanih institucija, u okviru koje su nadležnosti za pitanja zaštite okoliša/životne sredine podijeljene između dva entiteta (FBiH i RS), BD, kantona i opština. MVTEO također ima relevantne kompetencije kao institucija nadležna za koordinaciju aktivnosti i usaglašavanja planova entitetskih i tijela BD, te kao kontakt tačka za međunarodne sporazume i konvencije, uključujući multilateralne sporazume u oblasti zaštite okoliša/životne sredine.

2. Opšti ciljevi Projekta

2.1. Ciljevi

Najvažniji cilj projekta je:

- 1) Podrška relevantnim organima na nivou BiH FBiH, RS, BD u pripremi ESAP-a BiH za period 2030.+ ESAP BiH će biti dokument koji se sastoji od strategija i akcionih planova okoliša/životne sredine aktivnosti na nivou FBiH, RS i BD i aktivnosti na nivou BiH (napr. horizontalna pitanja i praćenje provedbe ESAP-a BiH).

Pored toga, ciljevi projekta uključuju i:

- 2) Ocjena trenutnog stanja okoliša/životne sredine u BiH
- 3) Podrška definisanju politike okoliša/životne sredine u BiH
- 4) Jačanje kapaciteta organizacija, institucija, mreža i drugih relevantnih aktera u BiH u pogledu planiranja, provedbe i praćenja mjera politike u oblasti okoliša/životne sredine, naročito u oblasti saradnje sa institucijama EU i razvoju i provedbi aktivnosti Projekta.
- 5) Ocjena i definisanje finansijskih sredstava i ljudskih potencijala potrebnih za provođenje ESAP-a BiH i shodno tome prijedlog strukture za provedbu ESAP-a BiH
- 6) Jačanje ukupnog nivoa svijesti i važnosti pitanja zaštite okoliša/životne sredine u BiH.

2.2. Očekivani ishodi i rezultati i uticaji

Na slici 1 opisan je odnos između rezultata, ishoda, uticaja, partnera, aktivnosti, ciljnih grupa i korisnika.

Najvažniji očekivani rezultat ovog Projekta je ESAP BiH 2030+, koji prvenstveno uključuje strategije i akcione planove zaštite okoliša/životne sredine za FBiH, RS i BD, ali i aktivnosti koje treba provesti na nivou BiH (napr. horizontalna pitanja i praćenje provedbe ESAP-a BiH). ESAP BiH će predstavljati strategiju u kojoj će, uz pristup od nižeg prema višem nivou (bottom-up), biti utvrđeni zajednički strateški ciljevi i načela za BiH, kao i tematski ciljevi i konkretni zadaci, te provedive mjere i aktivnosti za sva tri nivoa vlasti u skladu sa podtemama iz pravne stečevine EU u oblasti okoliša/životne sredine. BiH ESAP

⁶ Drugi zakoni vezani okoliš/životnu sredinu kao što su Zakon o zaštiti zraka/vazduha u FBiH (SN FBiH, br. 33/03, 1/10), RS (SL RS, br. 124/11, 46/17) i BD (SL BD, br. 25/04, 1/05, 19/07, 9/09), Zakon o zaštiti prirode u FBiH (SN FBiH, br. 66/13) i RS (SL RS, br. 121/12), Zakon o upravljanju otpadom u FBiH (SN FBiH, br. 33/03, 72/09) i RS (SL RS, br. 111/13), Zakon o šumama u FBiH (SN FBiH, br. 20/02, 37/04) i u RS (SL RS, br. 75/08, 60/13), ili Zakon o lovstvu FBiH (SN FBiH, br. 4/06, 8/10, 81/14) i RS (SL RS, br. 60/09), će biti uzeti u obzir u procesu pripreme komponenti ESAP-a BiH.

će sadržavati procjene troškova za predložene mjere i aktivnosti potrebne za ostvarivanje strateških ciljeva na nivou BiH, entiteta i BD, koje će poslužiti kao smjernice za prioritizaciju domaćih i stranih investicija. Tako će ovaj strateški dokument osigurati okvir dugoročnog planiranja, čime će se omogućiti bolja usklađenosti najboljih praksi i mjera u cijeloj zemlji te olakšati proces praćenja i izvještavanja o realizaciji postavljenih ciljeva i zadataka, kao i praćenje napretka postupka usklađivanja sa propisima EU.

Proces izrade ESAP-a BiH predložen u ovom dokumentu osmišljen je tako da podržava uvezanost različitih nivoa nadležnosti s ciljem što bolje međusobne usklađenosti aktivnosti i mjera u oblasti zaštite okoliša/životne sredine na svim nivoima vlasti, čime će se postići sinergija u naporima na ostvarivanju dogovorenih ciljeva, a što će također pomoći u ispunjavanju međunarodnih obaveza BiH.

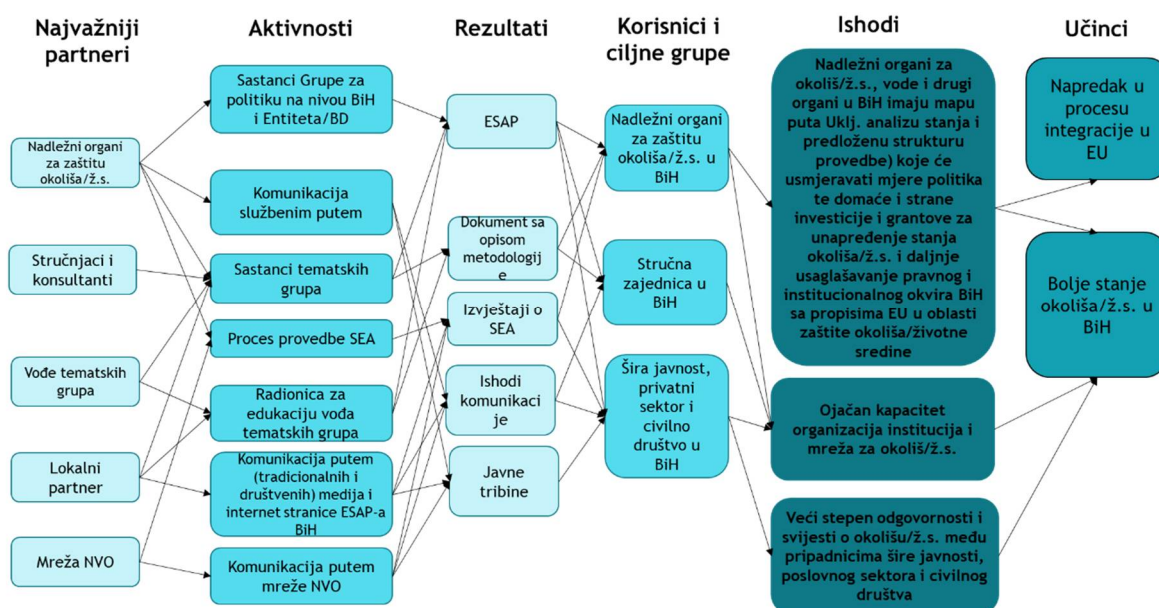
Dodatni rezultati Projekta uključuju izvještaje o Strateškim procjenama stanja okoliša/životne sredine (SEA) koji će biti izrađeni za potrebe pripreme ESAP-a za entitete i BD. Uz javne rasprave koje će biti organizovane u procesu provedbe SEA, biće organizovane i dodatne javne tribine s ciljem da se osigura učešće šire javnosti u procesu. Biće pripremljene i različite i posebno osmišljene aktivnosti i rezultati komunikacije.

Biće razrađen i dokument u kojem će biti iscrpno opisane metodologije koje se koriste u izradi ESAP-a za edukaciju vođa tematskih grupa i za potrebe rada tematskih grupa (vidi poglavlje 4.4.3.)

Najvažniji ishodi ovog projekta su:

- 1) nadležni organi u oblasti okoliša/životne sredine, voda i drugi organi u BiH imaju na raspolaganju strateški dokument u oblasti okoliša/životne sredine sa ostvarivim strateškim i tematskim ciljevima, mjerama i aktivnostima koje su jasno definisane, dogovorene i usvojene, za usmjeravanja mjera na nivou politike i sredstava iz domaćih i međunarodnih izvora, što će za rezultat imati bolje stanje okoliša/životne sredine u zemlji te bolju usklađenost pravnog i institucionalnog okvira BiH sa pravnom stečevinom EU u oblasti okoliša/životne sredine, uključujući:
  - a. analizu trenutnog stanja okoliša/životne sredine u BiH
  - b. prijedlog strukture za provedbu ESAP-a BiH
- 2) jačanje kapaciteta organizacija, institucija i mreža u oblasti okoliša/životne sredine, na primjer u smislu stručnosti i znanja u oblasti propisa EU i najboljih praksi i
- 3) veći nivo odgovornosti i svijesti u pogledu zaštite okoliša/životne sredine među pripadnicima šire javnosti, predstavnicima poslovnog sektora i civilnog društva.

Širi očekivani učinak projekta na dugoročnom planu je bolje stanje okoliša/životne sredine u BiH i napredak u procesu usklađivanja BiH sa pravnim standardima EU.

3. Opis korisnika projekta i ciljnih grupa

Najvažniji korisnici i ciljne grupe projekta su tijela koja imaju nadležnosti u oblasti zaštite okoliša/životne sredine, a to su (lista nije potpuna):

- Na nivou BiH, najvažnije tijelo sa nadležnostima u oblasti zaštite okoliša/životne sredine je Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, čija je nadležnost koordinacija i usaglašavanje odgovornosti na nivou BiH. Druga tijela sa konkretnim nadležnostima u oblasti zaštite okoliša/životne sredine su Agencija za sigurnost hrane BiH i Agencija za statistiku BiH.
- Najvažnija tijela za zaštitu okoliša u FBiH su Federalno ministarstvo zaštite okoliša i turizma, Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, Agencija za upravljanje slivom rijeke Save i Agencija za upravljanje slivom Jadranskog mora u FBiH. Ima još nekoliko drugih ministarstava i agencija sa određenim nadležnostima u oblasti zaštite okoliša/životne sredine, a to su, između ostalih, Federalno ministarstvo prostornog uređenja, Federalno ministarstvo zdravstva, Federalna uprava za inspekcijske poslove i Federalni hidrometeorološki zavod.
- U RS su najvažnija tijela sa nadležnostima u oblasti životne sredine Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite, Javna ustanova "Vode Srpske". Nekoliko drugih javnih ustanova također imaju određene nadležnosti u oblasti zaštite životne sredine, kao što su, između ostalih, Republički zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa, Republički hidrometeorološki zavod, Republički zavod za statistiku, Fond za zaštitu životne sredine i energetska efikasnost i Republička uprava za inspekcijske poslove RS i jedinice lokalne samouprave.
- Najvažnija tijela za zaštitu životne sredine u BD su Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove i Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu. Ostala tijela sa određenim nadležnostima u oblasti zaštite životne sredine su Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge, Odjeljenje za komunalne poslove i Inspektorat.
- Kantonalna i opštinska tijela također imaju nadležnosti u oblasti zaštite okoliša/životne sredine, kao na primjer, nadležnosti za zbrinjavanje otpada, snabdijevanje vodom za piće i usluge sanitacije, kao i prostorno uređenje i provedbu i izvršenje politike u oblasti kvaliteta zraka/vazduha.

Drugi relevantni subjekti u BiH, šira javnost, privatni sektor i organizacije civilnog društva u BiH, kao i stručna zajednica u oblasti okoliša/životne sredine u BiH također će biti aktivno uključeni u proces izrade ESAP-a BiH i sastavnih dijelova ove strategije (vidi 2. dio), kao i proces provedbe SEA.

II. DIO

4. Prijedlog za 2. fazu aranžmana

4.1. Načela aranžmana

Visok stepen vlastite odgovornosti i podrška procesu izrade ESAP-a u tijelima BiH, oba entiteta i BD su suštinski za uspjeh procesa ESAP-a. Ovo je naglašeno konstruktivnim mišljenjima i preporukama na nacrtu ESAP-a tokom konsultacija sa zainteresovanim stranama i efikasnim procesom odlučivanja.

Proces je usmjeren na izradu dokumenta na nivou BiH koji se sastoji iz četiri dijela:

1. Strateški ciljevi na nivou BiH i interdisciplinarna pitanja i mjere na nivou BiH,
2. Strategija zaštite okoliša FBiH (koja uključuje zajednički strateške ciljeve i poseban Akcioni plan) (pod nazivom ESAP FBiH),
3. Strategija zaštite životne sredine RS (koja uključuje zajednički strateške ciljeve i poseban Akcioni plan) (pod nazivom ESAP RS),

4. Strategija zaštite životne sredine BD (koja uključuje zajednički strateške ciljeve i poseban Akcioni plan) (pod nazivom ESAP BD).

Svaki ESAP će sadržavati odredbe o praćenju provedbe ESAP-a, te plan jačanja kapaciteta i plan komunikacija. Izveštaji o provedenoj SEA će predstavljati dodatak ESAP-a na nivou entiteta i BD.

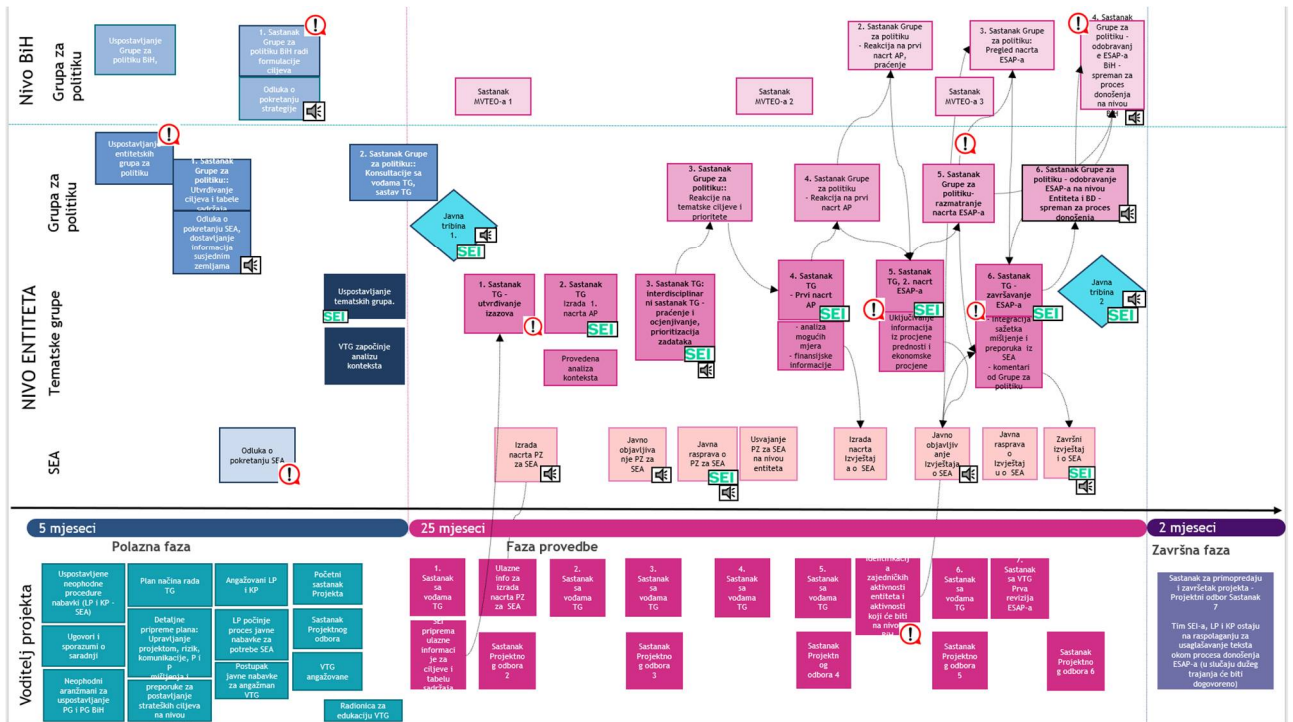
Cilj je da proces izrade ESAP-a bude transparentan i angažovan proces, što podrazumijeva da će ga na internet platformi pratiti zainteresovane strane (opširnije vidi dio 4.8.) na koju registrovani korisnici mogu dostavljati prijedloge za poboljšanje kao i reakcije na dostavljene prijedloge. Tijela nadležna za oblast okoliša/životne sredine i vode na nivou BiH, FBiH, RS i BD također će objavljivati i primati informacije o procesu na svojim internet stranicama. Ovaj proces će jačati međusobno poštovanje i ravnopravnost svih aktera bez obzira na rodnu pripadnosti, nacionalnost, vjeroispovijest, na mjesto življenja i prihod.

Pored toga, ESAP BiH doprinosi integraciji BiH u EU u oblasti zaštite okoliša/životne sredine.

4.2. Trajanje i obim

Predviđeno je da projekat traje do 32 mjeseca, počevši od datuma potpisivanja bilateralnog sporazuma između Švedske ambasade/SIDA u BiH i SEI-a. Vremenski okvir Projekta je pripremljen pod pretpostavkom da će se proces odvijati neometano (u najboljem slučaju) i da će ESAP BiH biti dostavljen Vijeću/Savjetu ministara (V/SM) na donošenje u roku od 4 mjeseca. Tim za upravljanje Projektom (TUP) će ostati na raspolaganju za usaglašavanje komponenti ESAP-a BiH u ovom procesu, za dva kruga usaglašavanja prije donošenja na nivou entiteta i nivou BD, te dva kruga usaglašavanja prije donošenja na nivou V/SM. U slučaju značajnih promjena ili dodatne serije usaglašavanja tokom procesa, uključivanje TUP-a se mora dodatno usaglasiti između Švedske ambasade/SIDA i SEI-a.

Dinamika aktivnosti i njihova međusobna povezanost prikazane su na Slici 2. Na dijagramu su također obilježene potencijalne kritične tačke koje bi mogle dovesti do odlaganja u nastavku aktivnosti prema planiranom rasporedu.

Slika 2. Okviri rokovi Projekta

Objašnjenje dijagrama

Mjera komunikacije

Rizik za proces izrade ESAP-a

Uključivanje SEI-a

	Polazna faza	Faza provedbe	Završna faza
Nivo BiH			
Entiteti/BD - nivo politike			
Entiteti/BD - tehnički nivo			
Proces izrade SEA			
Upravljanje projektom			

NB: Vremenski okvir pripremljen je pod pretpostavkom da će proces donošenja biti brz (vidi Sliku 6) i neće trajati više od 4 mjeseca. U slučaju zastoja u procesu donošenja, doći će i do kašnjenja predaje projekta

ESAP BiH će sadržavati 1) strateške ciljeve u oblasti okoliša/životne sredine BiH (koji su zajednički sa ciljevima iz ESAP-e dva entiteta i BD), 2) interdisciplinarna pitanja i mjere na nivou BiH i 3) ESAP-e entiteta i BD koji čine njene sastavne dijelove (poglavlje 4.1).

Sadržaj ESAP-a BiH slijedi šire oblasti politika okoliša/životne sredine, kao što su voda, otpad, zaštita prirode, zrak/vazduh i klima, hemikalije i sigurnost (uključujući buku), te upravljanje resursima (šume, ribarstvo, minerali, dok upravljanje zaštitom okoliša/životne sredine uključuje sve horizontalne oblasti politika kao što su upravljanje podacima, praćenje, procjena okoliša/životne sredine, izdavanje dozvola i izvršenje.

Zajednički strateški ciljevi obuhvataju dugoročnu viziju politike zaštite okoliša/životne sredine u BiH. Ovi ciljevi su zajednički za nivo BiH, nivo entiteta i BD, i u potpunosti su integrisani u ESAP-e na nivou entiteta i BD. Uz strateške ciljeve, ESAP-i na nivou entiteta i BD također će sadržavati listu i opis mjera/aktivnosti koje su potrebne za ostvarivanje strateških ciljeva u skladu sa dogovorenim obrascem akcionog plana (opisan u poglavlju 5.1.). Akcioni plan na nivou BiH također će biti razrađen korištenjem pristupa od nižeg prema višem nivou, koji uključuje mjere entiteta i BD i posebne mjere za nivo BiH koje će provoditi MVTEO.

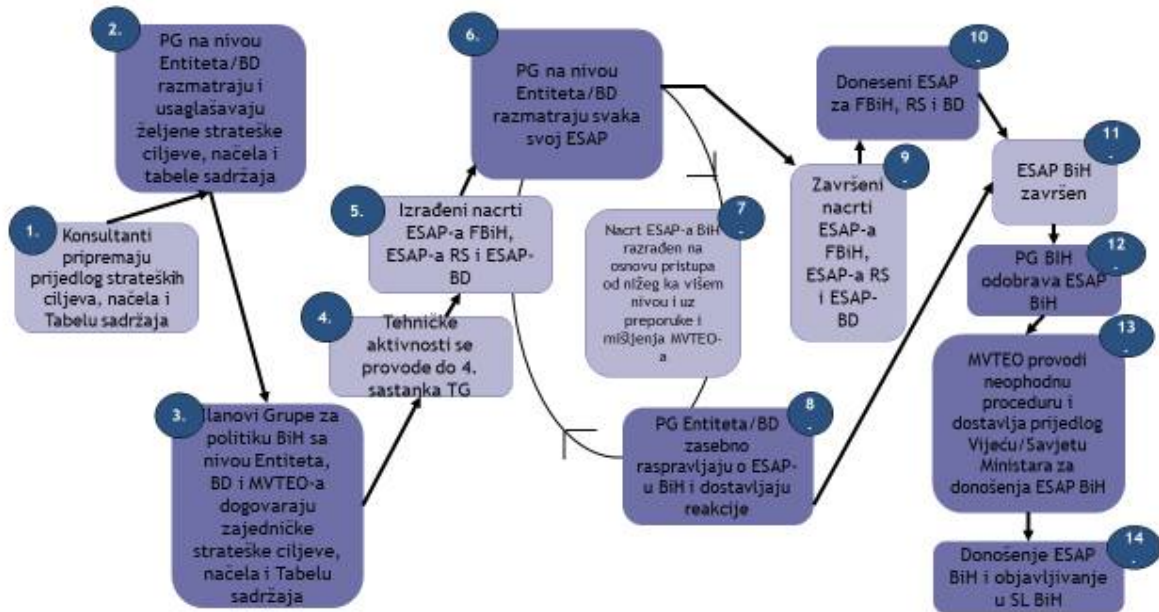
U oblastima u kojima u polaznoj fazi Projekta već postoji važeći sektorski plan, ESAP će se pozivati na mjere/aktivnosti planirane u takvim dokumentima koje su relevantne za potrebe ESAP-a, ali se iste neće kopirati u ESAP. U slučaju potrebe za donošenjem detaljnijeg plana za sektor ili podsektor, kao napr. za otpadne vode, ili u sektoru otpada takva potreba se može opisati ili navesti u odgovarajućem ESAP-u. U zavisnosti od obima takve potrebe, mogla bi biti svrsishodnija izrada zasebne sektorske strategije ili akcionog plana, s obzirom na to da je ESAP BiH usmjeren na to da se predvide jednako iscrpne aktivnosti/mjere u svim podsektorima okoliša/životne sredine.

Na slici 3 u nastavku je dat pregled koraka u izradi ESAP-a BiH i ESAP-a FBiH, ESAP-a RS i ESAP-a BD kao sastavnih dijelova ovog dokumenta.

Za potrebe projekta uspostavljaju se različita tijela sa odgovarajućim zaduženjima. Na nivou BiH se uspostavlja Grupa za politiku (PG BiH). Na nivou oba entiteta i BD također se uspostavljaju Grupe za politiku (PG). Grupe za politiku formulišu i dogovaraju strateške ciljeve, načela i tabelu sadržaja ESAP-a BiH.

U oba entiteta i BD se uspostavlja sedam tematskih grupa (TG) koje razmatraju odgovarajuće oblasti politike okoliša/životne sredine EU (kako je opisano u poglavlju 4.4.3.). TG će raditi u skladu sa jedinstvenim načelima i metodologijom rada. U polaznoj fazi će biti utvrđen opseg i pristup rješavanju horizontalnih pitanja, kao što je industrijsko zagađenje, u radu TG. Tako će se osigurati da svaku relevantnu oblast obrađuje odgovarajuća TG. Ukoliko se u radu TG ipak pojavi dupliciranje, tražiće se odgovarajuća TG koja može najbolje obuhvatiti datu oblast politike (i relevantna TG). Uloga i sastav ovih tijela su opisani poglavlju 4.4.3.

Proces izrade ESAP-a BiH

Slika 3: Izrada ESAP-a BiH i ESAP-a FBiH, ESAP-a RS i ESAP-a BD, kao sastavnih dijelova ovog dokumenta

4.3. Ciklus trajanja Projekta

Proces izrade ESAP-a BiH i sastavnih dijelova ovog dokumenta (ESAP-a FBiH, ESAP-a RS i ESAP-a BD) podijeljen je u tri faze kako je opisano u daljem tekstu:

1. **Polazna faza** (koja se sastoji od pripremnih aktivnosti na nivou upravljanja projektom kako na nivou BiH tako i na nivou entiteta i BD),
2. **Faza provedbe** ESAP-a (koja se sastoji od aktivnosti na nivou BiH, entiteta i BD na izradi ESAP-a i donošenja iste u skladu sa propisanim procedurama na nivou BiH, entiteta i BD),
3. **Završna faza** (koja se sastoji od primopredaje pripremljenih dokumenata i podataka korisnicima i dostavljanja izvještaja finansijeru).

4.3.1. Polazna faza

Polazna faza sastoji se od aktivnosti koje su potrebne za zaključivanje sporazuma između Švedske ambasade/SIDA, SEI-a i partnera, kao i formalno pokretanje procesa izrade ESAP-a na različitim nivoima vlasti (FBiH, RS, BD i BiH). U ovoj fazi će biti provedene sljedeće aktivnosti (vidi poglavlje 4.4 o ulogama i nadležnostima upravljačkih tijela i 4.5 o sistemu provedbe i upravljanja projektom):

1. svi neophodni sporazumi između Švedske ambasade/SIDA i SEI-a;
2. angažman lokalnog partnera (LP) i koordinatora projekta (KP) u postupku javnog konkursa,
3. pokretanje koordiniranih i istovremenih procesa izrade ESAP-a i SEA u BiH, FBiH, RS i BD,
4. uspostavljanje Grupe za politiku BiH,
5. uspostavljanje grupa za politiku na nivou entiteta (FBiH, RS) i BD (3),
6. uspostavljanje tematskih grupa na nivou entiteta (FBiH, RS) i BD (7 TG),
7. uspostavljanje sistema upravljanja projektom, uključujući formiranje tima stručnjaka SEI-a,
8. uspostavljanje Projektnog odbora,
9. izrada plana aktivnosti Projekta (konkretnije za narednih 12 mjeseci), plana praćenja i ocjenjivanja i priprema iscrpnog plana komunikacija,
10. konkurs za konsultanta(e) za izradu SEA.

Po završetku polazne faze (predviđeno trajanje oko 5 mjeseci), Projekat prelazi u fazu provedbe i pripreme ESAP-a na različitim nivoima nadležnosti.

4.3.2. Faza provedbe

Faza provedbe Projekta opisana je u dijelu o ulogama i nadležnostima upravljačkih tijela (dio 4.4) i dijelu o sistemu provedbe i upravljanja projektom (dio 4.5). Predviđeno je da faza provedbe traje 25 mjeseci. Rezultat faze provedbe će biti konačni nacrt dokumenta ESAP BiH i sastavnih dijelova ovog dokumenta, ESAP FBiH, ESAP RS i ESAP BD, te izvještaja o provedenim SEA.

4.3.3. Završna faza

Završna faza Projekta će se sastojati od primopredaje dokumenata izrađenih u okviru Projekta svim nosiocima Projekta (MVTEO, FBiH, RS i BD).

Aktivnosti koje će biti provedene tokom završne faze:

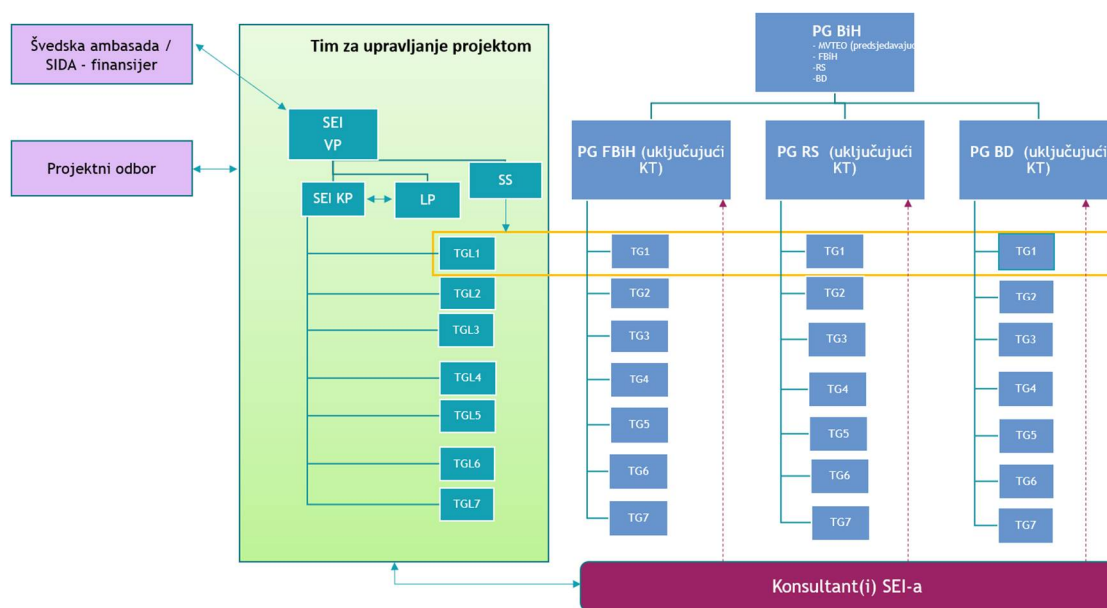
- javna tribina (upoznavanje sa rezultatom i jačanje svijesti),
- primopredaja Projekta nosiocima,
- očekivani rezultati uključuju nacrt ESAP-a BiH sa tri sastavna dijela (ESAP FBiH, ESAP RS i ESAP BD i relevantne izvještaje o SEA) za donošenje, dokument sa sažetkom metodologije.
- potrebni izvještaji za finansijera,
- završna radionica Projekta koju će omogućiti SEI sa partnerima na projektu, sa preporukama o provedbi ESAP-a BiH i razmatranjem poučnih iskustava i oblasti koje je ubuduće treba unapređivati.

4.4. Uloge i nadležnosti upravljačkih tijela

Projektom upravlja SEI, na osnovu bilateralnog sporazuma koji su potpisali SIDA/Švedskom ambasadam u BiH i SEI. SEI imenuje voditelja projekta (VP) i drugo odgovorno osoblje za provedbu projekta. SEI formira tim stručnjaka koji će pružati podršku radu domaćih stručnjaka. (vidi dio 4.5.)

- SEI će angažovati koordinadora projekta (KP) u BiH koji će biti zadužen za koordinaciju aktivnosti Projekta i biti službenik za vezu između voditelja projekta SEI-a, vođa tematskih grupa i lokalnog partnera (LP) u BiH. Uloga i zaduženja koordinadora projekta opisani su poglavljju 4.5.2.
- SEI će potpisati sporazum o saradnji ili angažovati lokalnog partnera (LP) (organizacija) u BiH za podršku u provedbe Projekta na nivou BiH, oba entiteta i BD u skladu sa Projektnim dokumentom. Uloga i zaduženja LP-a opisani su dijelu 4.5.3.
- SEI će uspostaviti Projektni odbor (PO) koji će pružati strateške savjete, vršiti nadzor napretka i pružati podršku u procesu donošenja odluka u okviru Projekta. Iscrpan opis uloge i sastava PO naveden je u dijelu 4.4.6.

Za potrebe provedbe Projekta uspostavljaju se sljedeća tijela (slika 4).

Slika 1: Sistem upravljanja projektom

Legenda: SEI – Štokholmski institut za okoliš/životnu sredinu; VP – voditelj projekta GS – glavni stručnjak; stručni savjetnik – SS, LP - lokalni partner; KP – koordinator projekta; ; PG - Grupa za politiku; KO - kontakt osoba; VTG - vođa tematske grupe; TG1-7 - tematske grupe; U idealnim uslovima, jedan VTG će upravljati radom TG u oba entiteta i BD (žuta kućica).

4.4.1. Grupa za politiku BiH

Zaduženje:

- Donosilac odluka na nivou BiH
- Odluke se donose konsenzusom
- Predsjedava MVTEO

Uloga:

- odgovornost za ukupnu sinhronizaciju i uvezanost aktivnosti na nivou BiH, osigurava da se napredak u procesu izrade ESAP-a odvija uporedo i da je usklađen sa procesima na nivou entiteta i BD
- dogovara strateške ciljeve, načela i tabelu sadržaja za ESAP BiH i sastavne dijelove ovog dokumenta (uz pristup od nižeg prema višem nivou – bottom up)
- opšta odgovornost za osiguranje usklađenosti strateških ciljeva tabela sadržaja strategija ESAP na svim nivoima
- proučavanje kratkih informativnih članaka u pripremi za sastanke, aktivno učešće na sastancima i tribinama i dostavljanje komentara na nacрте dokumenata
- daje saglasnost na konkretne mjere za nivo BiH
- u slučaju nemogućnosti postizanja konsenzusa o nekom pitanju, predmetno pitanje se dostavlja PO.

Sastav:

- minimalna zastupljenost MVTEO-a, RS, FBiH, BD
- pomoćnici ministra (ili viši državni službenici) iz nadležnih ministarstava navedenih u prethodnom tekstu
- najviše 8 osoba (po dva predstavnika) radi osiguranja efikasnog procesa odlučivanja
- MVTEO poziva vlade FBiH, RS i BD da formalno imenuju predstavnike u PG BiH s ciljem uspostavljanja iste
- jedan predstavnik iz Eko mreže BiH može biti pozvan u svojstvu posmatrača
- Koordinator projekta će postupati u svojstvu sekretara PG BiH.

Rezultati:

- Konačni nacrt dokumenta ESAP dostavlja se Vijeću/Savjetu ministara BiH na odobravanje.

4.4.2. Grupa za politiku na nivou entiteta (FBiH, RS) i BD

Oba entiteta i BD uspostavljaju Grupu za politiku.

Zaduženje:

- Donosilac odluka na nivou entiteta/BD

Uloga:

- raspravlja o ulaznim podacima koje dostavlja SEI u pogledu opštih strateških ciljeva, načela i tabele sadržaja ESAP-a BiH i sastavnih dijelova ovog dokumenta (ESAP-a FBiH, ESAP-a RS i ESAP-a BD) i daje preporuke za raspravu u Grupi za politiku na nivou BiH
- proučava kratke informativne članaka u pripremi za sastanke, aktivno učešće na sastancima i tribinama i dostavljanje komentare na nacрте dokumenata.
- pokretanje i koordinacija javnih tribina (NB: PG nije odgovorna za osiguranje logističke podrške ili finansijskih sredstava u vezi sa ovim tribinama)
- pruža informacije o napretku u izradi ESAP-a na nivou entiteta predstavnicima šire javnosti i zainteresovanim stranama putem internet stranica nadležnih ministarstva (uz mišljenja i preporuke TUP-a)
- osigurava uvezanost procesa izrade ESAP-a i SEA
- pregleda nacрте i daje preporuke za njihovo usvajanja
- oba entiteta i BD će predložiti kontakt osobe za svoje PG.

Sastav:

- pomoćnici ministra za okoliš/životnu sredinu i sektor voda
- jedan predstavnik iz Eko mreže BiH može biti pozvan u svojstvu posmatrača .

Rezultat:

- Konačni nacrti ESAP-a na nivou entiteta/BD dostavljeni vladama entiteta/BD radi donošenja na nivou parlamenta/skupštine

4.4.3. Tematske grupe(TG) na nivou entitete (FBiH, RS) i BD i vođe TG

Zaduženje:

- Uspostavlja se sedam tematskih grupa (TG) na nivou oba entiteta i BD
- Uspostavljanje TG u entitetima i BD se odvija prama istim načelima
- Ovih 7 TG pokrivaju oblasti politika zaštite okoliša/životne sredine EU, i to:
  - TG1: Voda
  - TG2: Otpad
  - TG3: Biološka raznolikost i očuvanje prirode
  - TG4: Kvalitet zraka, klimatske promjene i energetika
  - TG5: Hemikalije i sigurnost i buka
  - TG6: Upravljanje resursima (šume, ribarstvo, minerali)
  - TG7: Upravljanje pitanjima okoliša/životne sredine (u vidu horizontalne politike)

Uloga:

- definisanje i prioritizacija tematskih ciljeva, zadataka i konkretnih mjera i aktivnosti po svakoj temi.
- pregled trenutnog stanja okoliša/životne sredine i neusklađenosti politika po svakoj temi, a na osnovu postojećih i raspoloživih podataka i informacija
- svaki član TG po zahtjevu dostavlja neophodne dokumenta VTG, proučava kratke informativne članke u pripremi za sastanke, aktivno učestvuje na sastancima i tribinama, pregleda nacрте dokumenata TG i daje komentare na iste

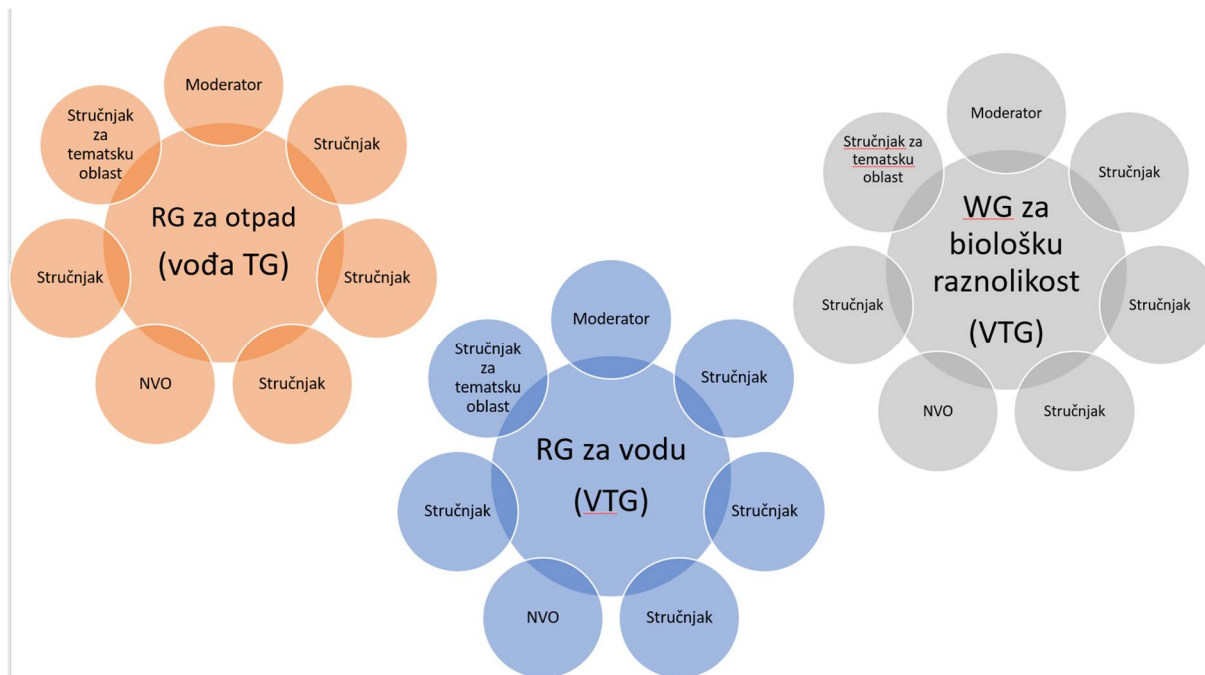
- pripremaju i daju mišljenja i preporuke u pogledu plana komunikacija za ESAP i druge dijelove sadržaja po potrebi.
- Naknadu putnih troškova, troškova smještaja i ishrane za svakog člana TG (uključujući predstavnika(e) NVO), po potrebi, pokriva lokalni partner. SEI će zaključiti ugovor o saradnji ili angažovati LP na početku projekta.

Dinamika aktivnosti TG, dinamika i povezanost sa radom PG opisani su na Slici 6.

Sastav:

- Svaka TG ima do 10-12 članova,
- U idealnoj situaciji u sastavu TG će biti stručnjaci u tematskim oblastima, službenici koji predstavljaju regulatorna tijela ili tijela koja izdaju dozvole na nivou Entiteta/BD (po potrebi) i predstavnici kantonalnih⁷ /opštinskih tijela.
- U zavisnosti od tematske oblasti, članovi TG također trebaju biti i predstavnici najvažnijih zainteresovanih strana, kao što su NVO, poslovni subjekti ili akademska zajednica.

Grafički prikaz predloženog sastava TG dat je na Slici 5. Drugi vanjski stručnjaci (uključujući stručnjake iz tima SEI-a i članove Projektnog odbora) također mogu biti pozvani radi konsultacija o konkretnim pitanjima.

Slika 5: Primjer sastava tematskih grupa za otpad, vodu i biološku raznolikost

- Svaka TG ima vođu TG (VTG), koje angažuje SEI u svojstvu konsultanta (vidi poglavlje 4.5.1).
- Moguć je i angažman pomoćnika VTG, u zavisnosti od obima posla TG. Obim posla će zavistiti od raspoloživosti sektorskih strategija i planova.⁸
- Bilo bi idealno da ista osoba bude VTG za sve TG na nivou RS/FBiH/BD Po potrebi je moguć i drugačiji aranžman.

Najvažnije odgovornosti VTG:

⁷ Kantoni će također imenovati kontakt osobu za potrebe procesa izrade ESAP-a. S njima će se provoditi konsultacije putem zahtjeva FMOT-a za doprinos procesu i dostavljanje komentara na nacrtu.

⁸Ukoliko ovakvi dokumenti postoje, opseg posla će biti manji nego u tematskim grupama u kojima nisu donesene strategije i akcioni planovi.

- vode sastanke TG koristeći metodologiju⁹ koju je osigurao SEI (što uključuje pripremu materijala za sastanke TG, provođenje sastanaka, izradu sažetaka diskusije sa sastanaka, dogovora i odluka, te su odgovorni za dostavljanje izvještaja o napretku i informacija o problemima TUP-u)
- pripremaju nacрте relevantnih dokumenata (analiza situacije,)¹⁰ tematski ciljevi i zadaci, akcioni plan mišljenja i preporuke za komunikaciju, jačanje kapaciteta i planove praćenja i ocjenjivanja
- učešće u edukacijama i sastancima VTG sa LP/SEI/KP
- priprema materijala za sastanke TG i sastanke na nivou MVTEO-a, izrada sažetaka o ishodima sastanaka
- pomoć LP-u u osiguranju logističke podrške (uključujući pomoć u organizaciji sastanaka, seminara)
- poređenje i analiza pratećih podataka za utvrđivanje tematskih ciljeva, zadataka, Akcionog plana, kao i drugih komponenti ESAP-a (plan praćenja i provedbe, plan komunikacija, plan jačanja kapaciteta, i sl.)
- odgovara na zahtjeve za informacijama i pitanja od drugih VTG i članova TG, kao i korisnika projekta (uz pomoć KP).

Najvažnije vještine i kvalifikacije koje trebaju imati VTG:

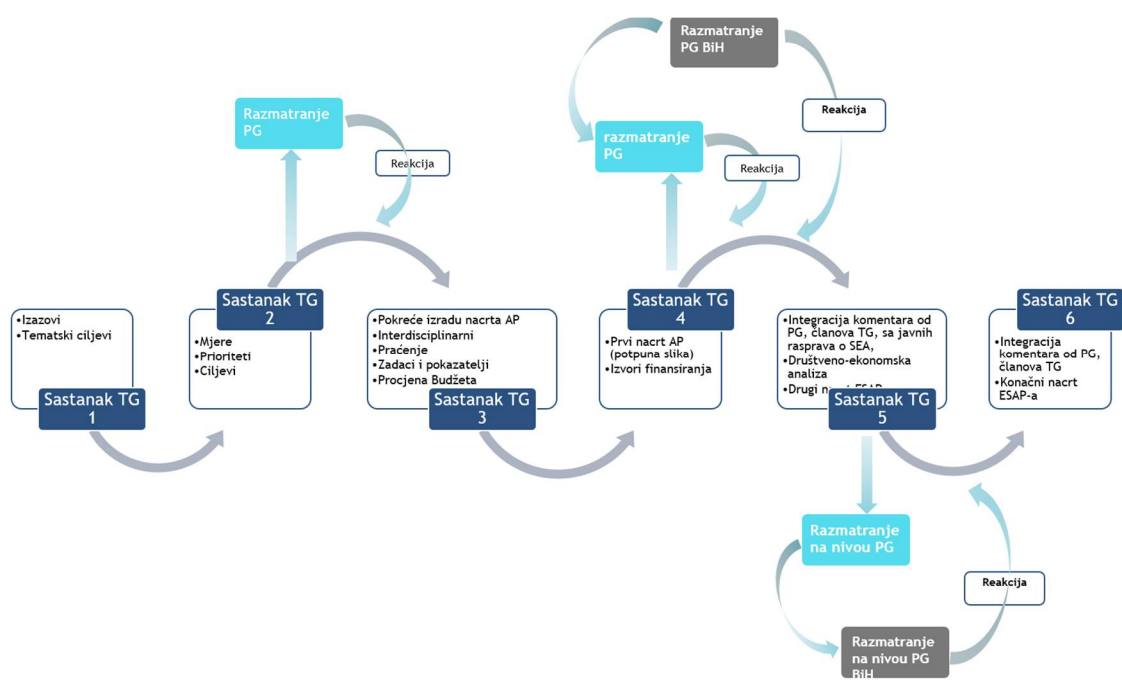
- Iskustvo od 5 godina u datoj oblasti (iskustvo od 8 godina prednost)
- tečno govori službeni jezik u upotrebi u BiH i engleski
- izvrsne liderske vještine
- nije u sukobu interesa
- dobro razvijene vještine pisanja na engleskom jeziku
- prethodno radno iskustvo u politici EU u oblasti zaštite okoliša/životne sredine prednost

Rezultati:

- Tematska poglavlja ESAP-a na nivou entiteta/BD i akcioni plan sa vremenskim okvirom, mjerama i aktivnostima
- Mišljenja i preporuke po sektorima za druge komponente ESAP-a BiH i njene sastavne dijelove u skladu sa metodama koje priprema TUP.

⁹Metodologija će, između ostalog, uključivati okvire pokazatelja koji su dogovoreni na međunarodnom nivou za ocjenu stanja okoliša/životne sredine, pravilo SMART (konkretno, mjerljivo, ekonomično, relevantno i blagovremeno) za utvrđivanje tematskih ciljeva, i metode angažmana zainteresovanih strana.

¹⁰ Analiza situacije će biti razrađena na osnovu postojećih podataka i informacija, sadržavati pojašnjenje strateških dokumenata u oblasti zaštite okoliša/životne sredine koji su važeći i onih čije je važenje prestalo, kao i procjenu njihove provedbe ukoliko su te informacije dostupne. Pored toga, rad TG će uključivati pojašnjenje zahtjeva utvrđenih u relevantnim zakonima i propisima.

Slika 6. Veze između aktivnosti i protok povratnih informacija između različitih upravljačkih tijela Projekta.

4.4.4. Uloga MVTEO-a

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH (MVTEO) provodi sljedeće zadatke:

- predsjedava Grupom za politiku na nivou BiH (daje komentare na nacrt BiH ESAP-a)
- član Projektnog odbora
- učestvuje na sastancima TG
- zajedno sa vođama TG i predstavnicima tijela FBiH, RS i BD učestvuje na posebnim sastancima MVTEO-a posvećenim raspravi o pitanjima mjera na nivou BiH
- dostavlja ESAP na usvajanje Vijeću/Savjetu ministara

4.4.5. Uloga kontakt osoba (KO)

Zaduženje:

- MVTEO, oba entiteta i BD imenuju kontakt osobu (KO).

Uloga:

- glavna tačka kontakta za LP, KP i SEI za osiguranje blagovremene komunikacije
- prikuplja i dostavlja neophodne informacije koordinadoru projekta
- organizuje sastanke Grupa za politiku na nivou entiteta
- daje savjete u pogledu sastava TG
- obavještava koordinadoru i SEI o odlukama Grupe za politiku

4.4.6. Uloga Projektnog odbora (PO)

Zaduženje:

- Projektni odbor će se sastojati od članova i posmatrača. Članovi PO će predstavljati ključnu grupu aktera, dok će posmatrači u PO aktivno učestvovati na sastancima PO-a gdje će imati priliku da daju mišljenja i preporuke, savjete i postavljaju pitanja od značaja.
- Članove Projektnog odbora imenuje i razrješava SEI u konsultaciji sa Švedskom ambasadorom/SIDA.

Uloga:

- Projektni odbor predstavlja grupu odgovornu za donošenje upravljačkih odluka (konsenzusom) za potrebe projekta u slučaju kada su TUP SEI-a potrebne smjernice. SEI predlaže dnevni red.
- Ukoliko nije moguće postići konsenzus na nivou Odbora, odluku donosi VP SEI-a uzimajući u obzir mišljenje članova i posmatrača PO.
- Pruža savjete TUP-u u pogledu sadržaja, politike i upravljanja projektom
- prati način rada i daje savjete o postupanju u pogledu sadržaja/procesa u cjelini, slijedeći načela prilagodljivog upravljanja
- pregleda godišnje planove rada
- prati o ocjenjuje uspješnost projekta u odnosu na postavljene ciljeve i aktivnosti
- sekretarske poslove za PO obavlja SEI
- sastaje se najmanje dva puta godišnje (najmanje prilikom pokretanja, polazne faze, nakon službenog pokretanja, nakon izrade prvog nacrtu ESAP-a, nakon izrade drugog nacrtu ESAP-a, na kraju projekta)

Članovi Projektnog odbora (prijedlog):

Po jedan viši službenik iz:

- SEI (predsjedavajući)
- MVTEO
- FBiH
- RS
- BD

Posmatrači u Projektnom odboru (prijedlog):

Viši službenici iz:

- Švedske ambasade/Sida
- Delegacije EU
- UNEP-a i UNDP-a
- predstavnici organizacija civilnog društva, koje imenuje Eko mreža BiH
- lokalni partner

4.4.7. Osobe zadužene za komunikaciju

Zaduženje:

- Organi na nivou BiH, entiteta/BD imenuju osobe za komunikaciju

Uloga:

- koordinacija informisanja o procesa napretka i događajima s tim u vezi na vlastitim internet stranicama
- komunikacija sa predstavnicima šire javnosti i zainteresovanih strana o procesu i ishodima ESAP-a
- daju preporuke i mišljenja za strategiju komunikacija u vezi sa izradom BiH ESAP-a
- daju preporuke i mišljenja za izradu plana komunikacija za potrebe BiH ESAP.

4.5. Provedba Projekta, sistem upravljanja Projektom

4.5.1. Uloga SEI-a

SEI će za provedbu projekta osigurati sljedeće funkcije:

1. SEI uspostavlja Tim za upravljanje Projektom (TUP), koji se sastoji od voditelja projekta (vođa tima), glavnog stručnjaka iz SEI-a, stručnih savjetnika iz SEI-a, Tima stručnjaka iz SEI-a, stručnjaka za komunikacije iz SEI-a, lokalnog partnera, vođa TG i koordinatora projekta (KP).
2. SEI imenuje voditelja projekta (VP) koji vrši koordinaciju provedbe Projekta, uključujući praćenje i izvještavanje, organizaciju sastanaka i pripremu materijala za sastanke, pomaže u edukaciji VTG, uspostavljanju i koordinaciji Projektnog odbora te nadzire rad LP i PK i konsultanata koji provode SEA.
3. SEI imenuje glavnog stručnjaka (GS) koji obavlja sljedeće zadatke: kontrola kvaliteta po temama, planiranje načina rada na sastancima TG, edukacija i nadzor nad radom vođa TG, priprema materijala (primjeri i metode za diskusiju) za potrebe donošenja odluke o opštim strateškim ciljevima, načelima i tabeli sadržaja (uključujući tabelu akcionih planova), nadzor nad radom Stručnog tima SEI-a.
4. SEI imenuje stručne savjetnike (SS) koji pružaju stručnu podršku radu tematskih grupa, kao i podršku GS i VP u obavljanju dužnosti.
5. Tim stručnjaka SEI-a (grupa stručnjaka iz SEI-a koji se pozivaju po potrebi): koji imaju stručno znanje o politikama EU u oblasti zaštite okoliša/životne sredine, oblasti voda, upravljanja okolišem/životnom sredinom, otpada, biološke raznolikosti, hemikalija/sigurnosti/buke, kvaliteta zraka/vazduha, energetike/klimatskih promjena, industrijskog zagađenja i drugih oblasti politika po potrebi.
6. SEI imenuje finansijskog kontrolora koji prati finansijsko poslovanje.
7. SEI imenuje stručnjaka za komunikacije: grafički dizajn i učešće u izradi i provedbi Strategije komunikacija.
8. SEI angažuje KP sa sjedištem u BiH (mjesto sa punim radnim vremenom).
9. SEI angažuje ili zaključuje sporazum o saradnji sa LP u BiH (na period trajanja projekta).
10. SEI angažuje VGT uz podršku LP.
11. SEI angažuje konsultante za provođenje SEA koji su registrovani za provođenje SEA u BiH.
12. SEI uspostavlja radnu platformu (zajedničke datoteke, komunikacija između članova TUP-a i sl.)

4.5.2. Uloga Koordinatora Projekta (KP)

Mjesto rada: Bosna i Hercegovina

Vrsta radnog odnosa: ugovor na određeno vrijeme sa punim radnim vremenom do završetka projekta

Potencijalni kandidat za ovo mjesto treba imati odgovarajući stepen obrazovanja i relevantno radno iskustvo od najmanje 10 godina. Kandidat ne smije biti u sukobu interesa u pogledu procesa projekta, rezultata i ishoda. Kandidat će imati sjedište u BiH (o kancelarijskom prostoru će biti naknadno donesena odluka) uz povremene posjete sjedištu SEI-a i kancelariji SEI-a u Tallinu. Odabir ovog kandidata je presudan za uspjeh projekta, s obzirom na odgovornost za nesmetanu koordinaciju projektnih aktivnosti i cjelokupne komunikacije. Ovaj KP odgovara direktno voditelju projekta. U pogledu ličnih karakteristika, kandidat mora biti sposoban za timski rad sa izrazitim darom za održavanje dobrih međuljudskih odnosa i dobro razvijenim vještinama komunikacije.

Najvažnije odgovornosti:

- svakodnevna koordinacija i komunikacija između TUP-a i najvažnijih tijela na projektu i zainteresovanih strana (entitetske PG, PG BiH i KO), te drugih zainteresovanih strana
- cjelokupna podrška VP u pogledu upravljanja projektom, praćenja i izvještavanja
- cjelokupna podrška Grupama za politiku entiteta, BD i BiH: osiguranje neophodnog materijala za sastanke, dostavljanje izvještaja TUP-u i VP

- osoba za vezu sa konsultantima koja će provoditi SEA (sadržaj SEA, integracija komentara i reakcija sa javnih rasprava)
- glavna kontakt tačka za projekat u BiH
- predlaže sastav TG
- koordinacija VTG i osiguranje nesmetanog rada TG, kvalitetnih rezultata i sinhronizacije između različitih TG
- koordinacija rada konsultanata na provođenju ekonomske analize
- pruža podršku TUP-u u procesu zapošljavanja (napr. vođa TG) za potrebe Projekta
- pruža podršku svim naporima u oblasti komunikacija na Projektu
- po zahtjevu učestvuje na sastancima PG
- koordinacija sastavljanja i uređivanja nacrtu ESAP-a uz podršku LP i savjete i preporuke od VTG u skladu sa savjetima/komentarima GS.

Potrebne vještine i kvalifikacije:

- iskustvo u radu sa različitim zainteresovanim stranama kao što su službenici državnih tijela, međunarodne organizacije i nevladini akteri u cijeloj BiH
- dokazano iskustvo u upravljanju projektima (uključujući administrativni aspekt, logistiku, praćenje i izvještavanje)
- dokazano iskustvo u radu na aktivnostima EU integracija sa težištem na projektima i programima
- iskustvo u upravljanju timom (uključujući pružanje pomoći i posredovanje)
- mogućnost putovanja u regiji i u druge zemlje za potrebe projekta
- izvrsne vještine usmene i pismene komunikacije na službenim jezicima BiH i engleskom
- sposobnost izvršavanja višestrukih zadataka i ispunjavanja rokova
- vještine komunikacije sa različitim akterima putem pismenih saopštenja i na druge načine kao i vještine u organizaciji događaja
- poznavanje i dokazano iskustvo u radu na pitanjima okoliša/životne sredine u BiH
- poznavanje pravnog i institucionalnog okvira BiH

4.5.3. Uloga lokalnog partnera (LP)

Lokalni partner (organizacija sa sjedištem u BiH sa kojom će SEI zaključiti ugovor o saradnji ili koju će angažovati SEI u polaznoj fazi) će biti od suštinske važnosti za organizaciju aktivnosti u BiH usmjerenih na uspješnu provedbu projekta. Radiće u saradnji sa SEI i obezbijediti radni prostor za KP u svojim kancelarijama.

Najvažnije odgovornosti:

- prvenstveno će biti odgovoran za sastavljanje, pisanje i uređivanje nacrtu ESAP-a BiH i sastavnih dijelova ovog dokumenta uz mišljenja i preporuke od VTG u skladu sa savjetima i komentarima GS i dodatnu podršku KP po potrebi
- logistička i administrativna podrška TG, PG (po potrebi), javnim tribinama (uključujući podršku u pogledu sadržaja i vođenja zapisnika)
- odgovornost za provođenje postupka angažovanja VTG (SEI će biti uključen tokom cijelog postupka i provesti konačno zaključivanje ugovora uključujući finansijski aranžman)
- najvažnije komunikacije koje se vode u BiH za potrebe Projekta. Izrada i provedba plana komunikacije. Provođi i koordinira sve aktivnosti komunikacije sa najvažnijim korisnicima (događaji, na službenim jezicima), upravlja platformom za komunikaciju uz mišljenja i preporuke SEI-a, KP i VTG.

Potrebne vještine i kvalifikacije:

- Dokazano iskustvo u radu sa različitim zainteresovanim stranama kao što su službenici državnih organa, međunarodne organizacije i nevladini akteri u cijeloj BiH
- dokaz o ostvarenim rezultatima u smislu uspješno provedenih projekata u BiH
- iskustvo u radu na projektima i u procesima vezanim za EU integraciju BiH
- iskustvo u upravljanju timom (uključujući pružanje pomoći i posredovanje)
- iskustvo u radu i znanje u oblasti pitanja okoliša/životne sredine u BiH

- poznavanje institucionalnog uređenja u oblasti okoliša/životne sredine BiH, kao opšte poznavanje pravnog i administrativnog okvira
- izvrsne vještine usmene i pismene komunikacije na službenim jezicima BiH i engleskom
- dokazano iskustvo u aktivnostima komunikacije (putem kampanja, izvještaja, društvenih medija i događaja).

4.6. Strateška procjena okoliša/životne sredine

SEA se provodi s ciljem da se osigura da će svaki dokument politike slijediti dogovorene ciljeve zaštite okoliša/životne sredine, pružiti visok nivo zaštite okoliša/životne sredine i biti proveden u transparentnom i konsultativnom procesu. Izrada SEA za potrebe ESAP-a će biti pokrenuta istom odlukom zajedno sa pokretanjem procesa izrade ESAP-a u BiH, na nivou entiteta i BD. Ovaj proces će predvoditi nezavisni konsultant(i) registrovani/ovlašteni za provedbu SEA i koji ispunjavaju uslove za obavljanje djelatnosti iz oblasti zaštite životne sredine u tijesnoj saradnji sa lokalnim partnerom, koordinatorom projekta, VTG i institutom SEI s ciljem sinhronizacije aktivnosti između procesa izrade ESAP-a i SEA-a. Konsultant(i) angažovan(i) za izradu SEA će također održavati neposredni kontakt sa relevantnim organima u FBiH i RS radi organizacije sastanaka sa odgovarajućim Savjetodavnim vijećem/savjetom za okoliš/životnu sredinu kako nalaže zakon. MVTEO će biti nadležan za dostavljanje informacija susjednim zemljama.

4.7. Proces kojim će se osigurati donošenje ESAP-a BiH

Postupci donošenja ESAP-a FBiH, ESAP-s RS i ESAP-a BD

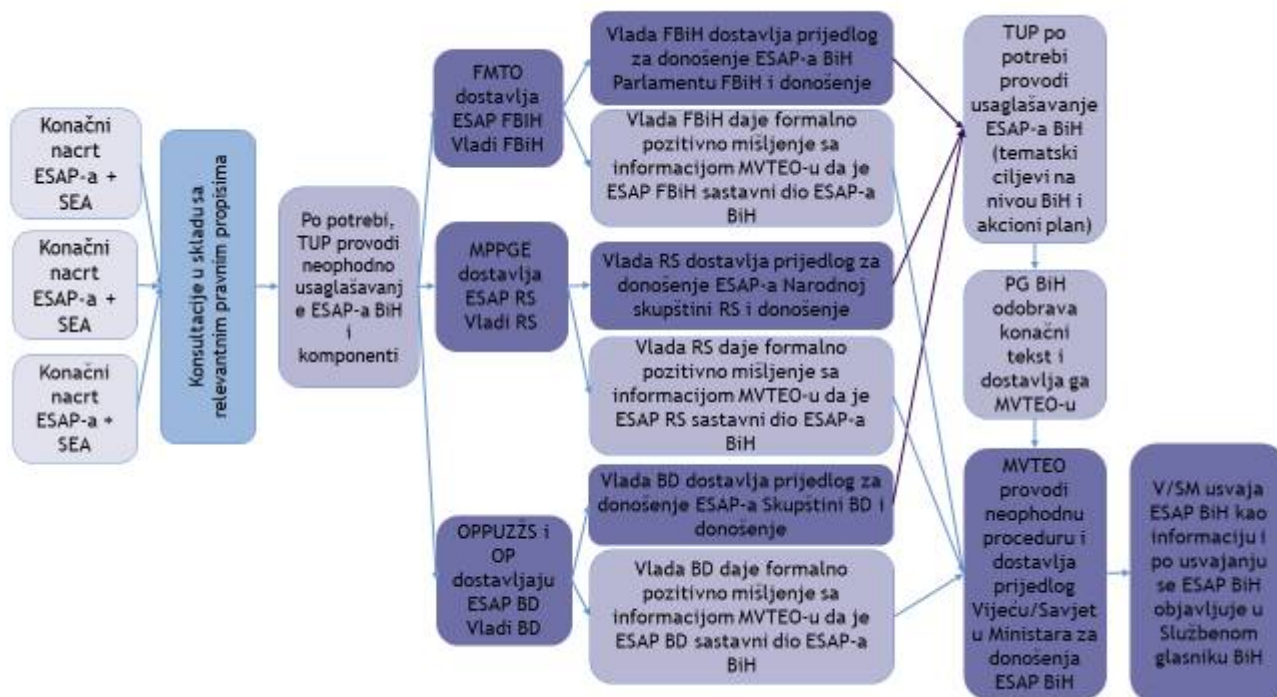
1. Nakon pripreme konačnih nacrtu ESAP-a FBiH, ESAP-a RS i ESAP-a BD zajedno sa odgovarajućim izvještajem o SEA, o ovim dokumentima će biti provedene konsultacije u skladu sa relevantnim zakonskim propisima.
2. Nakon toga će Tim za upravljanje projektom (SEI VP, stručnjaci na projektu, KP, LP i VTG) unijeti preostale neophodne promjene s ciljem konačnog odobravanja dokumenata na nivou grupa za politiku entiteta i BD.
3. Resorni ministri na nivou entiteta odnosno nadležni Odjel za BD će dostaviti relevantni konačni izvještaj nadležnoj vladi na odobrenje.
4. Nadležna vlada će razmotriti i donijeti relevantni ESAP i odobriti donošenje nacrtu ESAP-a BiH u skladu sa ustaljenom procedurom.

Postupak donošenja ESAP-a BiH

Po završetku postupka donošenja ESAP-a FBiH, ESAP-a RS i ESAP-a BD, Tim za upravljanje projektom (SEI VP, stručnjaci na projektu, KP, LP i VTG) će, po potrebi, raditi na unošenju promjena koje će eventualno biti usvojene u sastavnim dijelovima ESAP-a (N.B. strateški ciljevi i načela kao i tabela sadržaja u ESAP-u FBiH, ESAP-u RS i ESAP-u BD moraju ostati isti). Konačni nacrt ESAP-a BiH će biti dostavljen MVTEO-u, radi provođenja propisanog postupka i donošenja na Vijeću/Savjetu ministara (V/SM). Po usvajanju će ESAP BiH biti objavljen u Službenom glasniku BiH.

Raspored aktivnosti Projekta je pripremljen pod pretpostavkom da će se proces odvijati neometano i da će ESAP BiH biti dostavljen V/SM na usvajanje u roku od 4 mjeseca. TUP će ostati na raspolaganju za usaglašavanje komponenti ESAP-a BiH u ovom procesu, za dva kruga usaglašavanja prije donošenja na nivou entiteta i nivou BD, te dva kruga usaglašavanja prije usvajanja na nivou V/SM. Značajne promjene ili dodatne serije usaglašavanja tokom procesa moraju biti dogovorene između finansijera, Švedske ambasade/SIDA i SEI-a.

Na slici 7 je su prikazani predloženi koraci na donošenju ESAP-a BiH na Vijeću/Savjetu ministara.

Slika 7: Predloženi proces donošenja ESAP-a BiH

4.8. Komunikacija i saradnja sa zajednicom za vrijeme izrade ESAP-a

Komunikacija i saradnja sa zajednicom će uključivati internu i eksternu komunikaciju.

4.8.1. Interna komunikacija

KP je ključna funkcija čija je odgovornost da omogući i osigura nesmetanu i efikasnu komunikaciju između svih organizacija, institucija i pojedinaca uključenih u proces. Pored toga, sve važnije grupe i tijela u projektu (TUP, TG, PG na svim nivoima) će odrediti kontakt osobu za informacije i konsultacije.

4.8.2. Eksterna komunikacija

Komunikacija sa korisnicima će predstavljati ključni aspekt procesa izrade ESAP-a BiH. Za potrebe procesa izrade ESAP-a BiH će biti uspostavljena posebna internetska stranica.

U Tabeli 1 je dat prikaz aktivnosti komunikacije različitih strana u Projektu. U Tabeli su također opisani sadržaj, ciljne grupe, kao i sredstva komunikacije.

Opširniji plan komunikacija će biti razrađen u polaznoj fazi na osnovu Tabele 1 s ciljem da se osigura učešće javnosti u vidu radionica, javnih debata/rasprava i mogućnosti za dostavljanje pisanih komentara. Javne rasprave koje će biti provedene u postupku izrade SEA će biti sinhronizovane sa procesom izrade ESAP-a.

Tabela 1. Plan komunikacije (provizorni)

Ko komunicira	Uloga	O čemu	Ciljna grupa	Gdje i kako
SEI	Zajedničko planiranje Strategije komunikacije (SEI će imati primarnu odgovornost)			
	Komunikacija na engleskom jeziku (nacrt i dostavljanje pripremljenog)	Napredak projekta (Naročito početak i završetak)	Građani Švedske Donosioci odluka u EU Donosioci odluka u drugim zemljama Balkana	Priča SEI-a Stranica SEI-a na društvenim medijima Saopštenja za štampu Članak u EurActiv Materijal za internet stranicu/profil ŠE na društvenim medijima za potrebe procesa izrade ESAP-a BiH Internet stranica ESAP-a BiH
	Uspostavljenje internet stranice za potrebe izrade ESAP-a BiH			
	Stručno uređivanje i planiranje ESAP-a			
	Stručno uređivanje i planiranje ESAP-a			
LP	Zajedničko planiranje i provođenje Strategije komunikacije (primarna odgovornost za provođenje)			
	Komunikacija na jeziku (jezicima) koji LP koristi za informisanje auditorijima u BiH	Prednosti i relevantnost ESAP-a Napredak projekta Sadržaj ESAP-a	Organizacije civilnog društva u BiH Građani BiH Tijela na nivou BiH, entiteta i BD Opštinska i kantonalna tijela	Javne tribine ¹¹ Obavijesti putem mreža NVO Profil LP na društvenim medijima Novine u BiH Materijal za službenike za komunikaciju državnih tijela Internet stranica ESAP-a BiH
		Sredstva komunikacije/vrijeme za učešća u procesu (SEA i ostalo)	Organizacije civilnog društva u BiH Građani BiH Opštinska i kantonalna tijela	Javne tribine Obavijesti putem mreža NVO Profil LP-a na društvenim medijima (Twitter račun ESAP-a) Novine u BiH Informativni materijal za službenike za komunikaciju državnih organa Internet stranica ESAP-a BiH

¹¹ Javne tribine će biti organizovane na početku po završetku procesa u FBiH, RS i BD.

		Javni događaji	Organizacije civilnog društva u BiH Građani BiH Opštinska i kantonalna tijela	Saopštenja za javnost, obavijesti putem NVO mreže Društveni mediji Novine u BiH Internet stranica ESAP-a BiH
Vlasti (imenovanje osoba za komunikaciju)	Komunikacija na jeziku (jezicima) koji LP koristi za informisanje auditorijima u BiH	Komunikacija u vezi sa provođenjem SEA (Uključujući prilike gdje i kad se traži učešće javnosti)	Organizacije civilnog društva u BiH Građani BiH Opštinska i kantonalna tijela	Službena internet stranica za informacije o SEA Internet stranica ESAP-a BiH (društveni mediji po potrebi)
		Napredak u procesu izrade ESAP-a	Organizacije civilnog društva u BiH Građani BiH Opštinska i kantonalna tijela	Službena sredstva komunikacije (internet stranice i društveni mediji) Internet stranica ESAP-a BiH Javne tribine
		Raspored, predstojeći događaji	Organizacije civilnog društva u BiH Građani BiH Opštinska i kantonalna tijela	Službena sredstva komunikacije (internet stranice i društveni mediji) Internet stranica ESAP-a BiH

Plan praćenja i ocjenjivanja Projekta (koji će biti pripremljen u polaznoj fazi) će uključivati pokazatelje u pogledu stanja svijesti o okolišu/životnoj sredini koje će biti utvrđeno na osnovu praćenje učešća javnosti putem različitih sredstava komunikacije i učinak aktivnosti medija.

5. Multidisciplinarna pitanja

Postoji nekoliko multidisciplinarnih pitanja koja ćemo nastojati rješavati tokom procesa, uključujući pitanje o načinu provođenja analize rodne ravnopravnosti i plana integrisanja ovog pitanja, ocjenu strategije za siromaštvo kao višedimenzionalnog problema, osiguranja odsustva korupcije i poštivanja načela demokratije, ljudskih prava i javne uprave. Poglavlja u nastavku teksta sadrže iscrpnije objašnjenje pristupa.

5.1. Analiza i plan integracije rodne ravnopravnosti

Rodna neravnopravnost je jedna od najvećih prepreka razvoju, budući da su žene najpodložnije uticaju klimatskih promjena.¹² Sama BiH je trenutno na 34. mjestu na indeksu rodne nejednakosti i na 83. mjestu na globalnom indeksu rodne nejednakosti¹³, sa problemima koji uključuju:

- Učešće žena u javnom i političkom životu: iako BiH ima Zakon o ravnopravnosti polova prema kojem je obavezna zastupljenost žena u politici od 40%, žene ne zauzimaju više od 26% mjesta¹⁴;
- Položaj žena na tržištu rada: iako je MOR zauzeo stav da pravni i institucionalni okviri kojima su uređene prakse zapošljavanja uglavnom postoje, oni se ne provode u dovoljnoj mjeri, što za rezultat ima diskriminaciju žena. Žene imaju manju mogućnost pristupa obrazovanju i zapošljavanju, uključujući mogućnosti za samozapošljavanje.¹⁵;
- Nasilje nad ženama, uključujući nasilje u porodici: prema istraživanju provedenom 2013. godine više od polovine žena u BiH je iskusilo je barem neki oblik nasilja od svoje 15. godine¹⁶.

Potrebno je preduzeti mjere na promjeni svijesti i jačanju znanja o uzrocima i posljedicama rodno zasnovane diskriminacije¹⁷ i suprotstaviti se ovim pojavama.

Naš pristup:

Naš cilj je da osiguramo da procesi i ishodi nove strategije okoliša/životne sredine budu inkluzivni i uzimaju u obzir vrijednost (ekonomsku i društvenu) svih grupa u društvu. Tokom cijelog procesa, s tim u vezi smo osmislili pristup da rodnu ravnopravnost učinimo centralnim pitanjem.

U okviru projektnog tima:

Naš tim će biti višedisciplinarni, raznolik i inkluzivan. Cilj nam je da u našem timu uspostavimo rodnu uravnoteženost, tako što će polovinu tima činiti žene sa ovlastima u odlučivanju (kao i na višim položajima). SEI ima niz politika i praksi koje odražavaju naš pristup i viziju o jednakosti i različitosti:

- Šira politika o pravičnosti, rodnoj politici i politici različitosti (posljednji put ažurirana u septembru 2018.) koju su dužni poštovati zaposlenici u svim centrima SEI-a, definiše pristup bez diskriminacije i stav o jednakosti i pravičnosti;
- Svi zaposlenici SEI-a ponašaju se u skladu sa kodeksom ponašanja, koji sadrži našu politiku o nediskriminaciji i jednakosti. Neprofesionalno ponašanje i diskriminacija su neprihvatljivi.
- Svi zaposlenici SEI-a učestvuju i sedmičnim i mjesečnim sastancima osoblja i jedinica i ostvaruju redovne kontakte sa rukovodiocima. Odgovorni rukovodilac projekta je odgovoran za vođenje projekta i odobrava izvještaje o napretku projekta. Postoji nekoliko tačaka kontakta za slučaj kršenja važećih odredbi, uključujući odredbe o neprofesionalnom ponašanju;
- Za zaposlenike SEI-a postoji proces provjere plata u okviru kojeg nadležni za ljudske potencijale ocjenjuju da li su plate u skladu sa pravilima o pravičnosti i jednakosti.

¹² Komonvelt (2016). Rodna neravnopravnost "najveća prepreka" razvoju. <http://thecommonwealth.org/media/press-release/gender-inequality-greatest-hindrance-development>

¹³ UN Women (2016). Globalna baza podataka o nasilju nad ženama – Bosna i Hercegovina. <http://evaw-global-database.unwomen.org/en/countries/europe/bosnia-and-herzegovina#2>

¹⁴ Cudic, N. (2017). Pristupi rodnoj ravnopravnosti u politici u Bosni i Hercegovini. Teza, Univerzitet Lund.

¹⁵ Međunarodna organizacija rada (2011). Rodna pripadnost i zapošljavanje u Bosni i Hercegovini – Studija za BiH. Izvještaj.

¹⁶ Agencija za ravnopravnost polova Bosne i Hercegovine i Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH (2013.). Rasprostranjenost i karakteristike nasilja nad ženama u BiH. Izvještaj.

¹⁷ UNICEF (2019). Rodna ravnopravnost u BiH. <https://www.unicef.org/bih/en/gender-equality>

U okviru timova koji rade na terenu:

Toplo preporučujemo našim kontaktima u BiH da nastoje postići rodnu ravnotežu, po mogućnosti uspostavljanjem uravnotežene rodne zastupljenosti u tematskim radnim grupama i na javnim događajima.

U okviru izrade strategije okoliša/životne sredine (i povezanih dokumenata):

Prema Politici rodne ravnopravnosti Švedske¹⁸ i Paketu instrumenata za okoliš/životnu sredinu i rodnu ravnopravnost¹⁹, cilj nam je da dobijemo rodno prilagođenu strategiju okoliša/životne sredine, u kojoj će i žene i muškarci biti prepoznati kao nosioci razvoja, ali s obzirom na odnose između polova i njihov angažman oni imaju različite potrebe. Naročito ćemo raditi na ispunjavanju cilja uspostavljanja ravnopravne podjele vlasti i uticaja („žene i muškarci moraju imati jednaka prava i mogućnosti da budu aktivni građani i stvaraju uslove za donošenje odluka“) i cilja da unaprijedimo integraciju pitanja rodne ravnopravnosti u organima vlasti, s ciljem da „aktivnosti i usluge koje pružaju vladine agencije koje učestvuju doprinose postizanju ciljeva politike rodne ravnopravnosti“.²⁰

Kako bismo ostvarili navedeno, moramo razumjeti na koji način strategija okoliša/životne sredine utiče na muškarce i žene kao i da li uticaji zavise od rodne pripadnosti. Prilikom pripreme strategije okoliša/životne sredine, treba postaviti dva pitanja u okviru svake tematske grupe, a to su:

- 1) Kakav pristup i kontrolu imaju žene i muškarci u pogledu resursa prema trenutno važećoj „strategiji ili politici“? Kakve odgovornosti ima svaka grupa u odnosu na resurse?
- 2) Kakav je uticaj nove strategije okoliša/životne sredine na žene i muškarce?

Prvo pitanje će omogućiti timu da utvrdi postojeću podjelu resursa i nadležnosti po rodnoj osnovi, upozna se sa uticajem trenutne „politike“ na obje grupe i otkrije svaku situaciju neravnopravnosti u pogledu pristupa i kontrole.

Drugo pitanje treba odgovoriti s obzirom da će odgovor pomoći u nastojanjima da se osigura rodna osviještenost nove strategije. U okviru ove kategorije postoje tri mogućnosti: nova strategija može biti rodno neutralna, čime bi se prevazišle predrasude u intervencijama i pomoglo objema grupama u efikasnom ispunjavanju svojih potreba; rodno specifična, što podrazumijeva rješavanje potreba bilo žena ili muškaraca; ili rodno redistributivna, što znači usmjerena na obje ili jednu grupu s ciljem pravazilaženja podjele polova i stvaranja bolje uravnoteženog odnosa između žena i muškaraca.²¹ Prednost se daje rodno redistributivnoj strategiji.

U praktičnom smislu, to znači:

- U okviru svake tematske grupe:
  - Na edukativnim sesijama koje će SEI organizovati za svaku radnu grupu, mi ćemo obraditi pitanje rodne ravnopravnosti i različitosti kao zasebnu temu, uključujući i način interakcije radnih grupa;²²
  - SEI će iz postojeće literature prikupiti dokaze o slučajevima različitog uticaja politike okoliša/životne sredine na grupe, u pripremi za tematske grupe (napr. u drugim zemljama);

¹⁸ Vlada Švedske (2019.). Politika rodne ravnopravnosti u Švedskoj. Izvještaj.

<https://www.government.se/493989/contentassets/efcc5a15ef154522a872d8e46ad69148/161219-infokit-uppdatering2.pdf>

¹⁹ SIDA (2016). Rodna ravnopravnost i okoliš/životna sredina. Serija potrebnih instrumenata za rodnu ravnopravnost.

https://www.sida.se/contentassets/0b57532e484543199b0485c0984d731a/gender_and_environment.pdf

²⁰ Ibidem.

²¹ Kabeer, N. i Subrahmanian, R. (1996.). Institucije, odnosi, ishodi: Okvir i sredstva za rodno osviješteno planiranje. Institut za studije razvoja.

²² Galaitsi, S., Forni, L., Ghosh, E. (2017). Bolja uključenost rodne ravnopravnosti u rad na jačanju kapaciteta SEI'a. SEI – Informativni list za diskusiju.

- Tematske grupe će imati na umu ova pitanja prilikom izrade ESAP-a;
- Tematske grupe će dostaviti konkretne informacije o tome na koji način je ESAP rodno osviješten.

Mi ćemo provesti srednjoročnu analizu po pitanju rodne ravnopravnosti tokom izrade politika i naše zaključke dostaviti Projektnom odboru na odobrenje. Ukoliko utvrdimo neke probleme, predložićemo tematskoj radnoj grupi da ponovo razmotri na koji način može učiniti ESAP rodno osviještenim.

5.2. Višedimenzionalna analiza siromaštva

SEI predlaže da se višedimenzionalna analiza siromaštva poveže sa Strateškom procjenom stanja okoliša budući da se u okviru SEA treba ocijeniti uticaj plana i politike na ugrožene grupe kao što su žene i djevojke, stari i osobe u nepovoljnom položaju, uključujući siromašno stanovništvo. U okviru SEA će biti korišten SIDA MDPA. Najprije se definišu ugrožene grupe, uključujući siromašne, što znači da se utvrđuju karakteristike grupe i prikupljaju podaci/statistički podaci. Kao drugo, nakon što se u procesu pripreme SEA utvrde najvažniji učinci, provodi se analiza da li će ti učinci uticati na ugrožene grupe i u kojoj mjeri. Kao treće, predlažu se mjere za ublažavanje negativnih uticaja. U programu SEA (PZ) se utvrđuju ugrožene grupe i predlaže metodologija procjene, doku se u izvještaju o SEA opisuju učinci i predlažu mjere ublažavanja.

5.3. Borba protiv korupcije

Cilj komponente za borbu protiv korupcije u okviru projekta je sprečavanje koruptivnih praksi u okviru direktnih aktivnosti i slučajeva u kojima projekat pruža podršku vlastima BiH. Upravljački tim projekta će u svaku fazu programa integrisati antikoruptivni pristup. To podrazumijeva:

- Nabavke: Za sve nabavke robe i usluga, tim će koristiti politiku nabavki SEI-a, koja sadrži pravila i propise o nabavci, uključujući propise EU.
- Pitanja osoblja: SEI, konsultant za pripremu SEA i lokalni partner će provoditi otvoren i transparentan proces angažmana projektnog osoblja, lokalnog partnera, koordinatora projekta i vođa tematskih grupa.
- Finansijsko upravljanje: tokom provedbe projekta, tim će slijediti stroge politike finansijskog upravljanja i koristiti računovodstveni sistem SEI-a za finansijsko izvještavanje. Budući da će ovaj projekta slijediti smjernice SEI-a, biće dio godišnjeg procesa revizije na nivou SEI-a. Biće provedena dodatna revizija samog projekta na samom kraju projekta, uz dostavljanje izvještaja o reviziji Švedskoj ambasadi u BiH i SIDA u skladu sa politikom koju je SEI dogovorila sa agencijom SIDA.
- Prijavljivanje korupcije: tokom polazne faze, SEI će također dogovoriti proceduru o prijavljivanju korupcije, tačku kontakta sa Švedskom ambasadom u BiH ili agencijom SIDA koja se obično koristi, po uzoru na smjernice iz NAO-a.²³ Uspostavljanje tačke kontakta za pritužbe koja će omogućiti anonimno dostavljanje pritužbi, doprinijeće transparentnosti procesa izrade strategije.

5.4. Demokratija, ljudska prava i javna uprava

Tokom provedbe projekta, SEI će se pridržavati načela agencije SIDA o ljudskim pravima i demokratskoj upravi, koja su definisana u informativnom dokumentu o Pristupu zasnovanom na ljudskim pravima i demokratskoj upravi²⁴, s jedne strane će SEI priznavati i poštovati propisa BiH i procedure za odlučivanje, a s druge strane će poštovati načela inkluzivnog i transparentnog odlučivanja, SEI će poštovati načelo pravičnog i jednakog postupanja u odnosu na sve etničke i vjerske grupe u BiH.

²³ Državni ured za reviziju (2019). Zaštita osoba koje prijavljuju korupciju. <https://www.nao.org.uk/contact-us/whistleblowing-disclosures/>

²⁴ SIDA (2015). Pristup usmjeren na poštivanje ljudskih prava. Izvještaj. <https://www.sida.se/English/partners/resources-for-all-partners/methodological-materials/human-rights-based-approach-at-sida/>

Neprihvatljivo je svako isključivanje iz rada na projektu zasnovano na rodnoj, etničkoj i vjerskoj pripadnosti.

Naša strategija osiguranja demokratske uprave i ljudskih prava podrazumijeva:

- Projektni odbor će upravljati provedbom projekta u skladu sa Projektnim dokumentom i drugim planskim dokumentima pripremljenim ili prilagođenim tokom polazne faze (tj. Iscrpni plan upravljanja projektom, Plan praćenja i ocjenjivanja (PIO), Plan komunikacije). Ovaj odbor će biti platforma za rješavanje problema i postizanje konsenzusa. SEI će voditi zapisnik na sastancima Projektnog odbora, a zapisnik će se dostavljati u skladu sa internim pravilima koja utvrdi Projektni odbor.
- U okviru Projekta, SEI radi s ciljem da dopre do najšireg auditorijuma u BiH, nezavisno od rodne, etničke ili vjerske pripadnosti, koristeći širok niz sredstava koja su opisana u Planu komunikacije Projekta (2. dio) uključujući internet stranicu Projekta ili druge platforme društvenih medija koje već postoje.
- Tematske grupe i druga tijela Projekta biće uspostavljena odabirom članova isključivo na osnovu kvalifikovanosti.

6. Sadržaj i odlučivanje - ESAP BiH

6.1. Tabela sadržaja ESAP-a

Strategija i Akcioni plan za period 2030+ (ESAP) sastoji se od sljedećih poglavlja (*prijedlog za diskusiju i usvajanje*):

6.1.1. ESAP BiH

1.1. Uvod

1.2. Stanje životne sredine, ključni izazovi

1.3. Načela ESAP-a

1.4. Metodologija ESAP-a

- Definisanje zajedničkih strateških ciljeva u oblasti zaštite okoliša/životne sredine
- Utvrđivanje najvažnijih izazova u oblastima politike okoliša/životne sredine
- Razvoj aktivnosti/mjera
- Predviđeni budžet
- Društveno-ekonomska procjena mjera
- Pokazatelji uspjeha

1.5. Opšti strateški ciljevi u oblasti zaštite životne sredine (5-7) (*provizorni spisak*)

- *Osiguranje kvaliteta vode*
- *Održivo korištenje prirodnih resursa i smanjenje i ponovno korištenje otpada*
- *Održavanje biološke raznolikosti i raznolikosti pejzaža*
- *Ublažavanje i prilagođavanje na klimatske promjene i osiguranje kvaliteta zraka/vazduha*
- *Očuvanje ljudskog zdravlja i kvaliteta života*
- *Održavanje efikasnog upravljanja okolišem/životnom sredinom*

1.6. Akcioni plan (provizorni, sa primjerom) – vidi Tabelu 2

1.7. Zajedničko provođenje mjera u cijeloj BiH

1.87. Društveno-ekonomska procjena ESAP-a i prijedlozi u pogledu izvora finansiranja

1.98. Praćenje provedbe ESAP-a: zajednički plan praćenja provedbe, plan jačanja kapaciteta i plan komunikacije.

6.1.2. ESAP FBiH

2.1. Uvod

2.2. Stanje okoliša, ključni izazovi

2.3. Načela ESAP-a

2.4. Opšti strateški ciljevi u oblasti zaštite okoliša (5-7) (*provizorni spisak*)

- *Osiguranje kvaliteta vode*
- *Održivo korištenje prirodnih resursa i smanjenje i ponovno korištenje otpada*
- *Održavanje biološke raznolikosti i raznolikosti pejzaža*
- *Ublažavanje i prilagođavanje na klimatske promjene i osiguranje kvaliteta zraka*
- *Očuvanje ljudskog zdravlja i kvaliteta života*
- *Održavanje efikasnog upravljanja okolišem*

2.5. Akcioni plan (za ostvarivanje opštih strateških ciljeva) (*prijedlog tabele*) – vidi Tabelu 3

2.6. Društveno-ekonomska procjena ESAP-a i prijedlozi u pogledu izvora finansiranja

2.7. Praćenje napretka ESAP-a: plan praćenja provedbe, plan jačanja kapaciteta i plan komunikacije.

6.1.3. ESAP RS

3.1. Uvod

3.2. Stanje životne sredine, ključni izazovi

3.3. Načela ESAP-a

3.4. Opšti strateški ciljevi u oblasti zaštite životne sredine (5-7) (*provizorni spisak*)

- *Osiguranje kvaliteta vode*
- *Održivo korištenje prirodnih resursa i smanjenje i ponovno korištenje otpada*
- *Održavanje biološke raznolikosti i raznolikosti pejzaža*
- *Ublažavanje i prilagođavanje na klimatske promjene i osiguranje kvaliteta vazduha*
- *Očuvanje ljudskog zdravlja i kvaliteta života*
- *Održavanje efikasnog upravljanja životnom sredinom*

3.5. Akcioni plan (za ostvarivanje opštih strateških ciljeva) (*prijedlog tabele*)

3.6. Društveno-ekonomska procjena ESAP-a i prijedlozi u pogledu izvora finansiranja

3.7. Praćenje napretka ESAP-a: plan praćenja provedbe, plan jačanja kapaciteta i plan komunikacije.

6.1.4. ESAP BD

4.1. Uvod

4.2. Stanje životne sredine, ključni izazovi

4.3. Načela ESAP-a

4.4. Opšti strateški ciljevi u oblasti zaštite životne sredine (5-7) (*provizorni spisak*)

- *Osiguranje kvaliteta vode*
- *Održivo korištenje prirodnih resursa i smanjenje i ponovno korištenje otpada*
- *Održavanje biološke raznolikosti i raznolikosti pejzaža*
- *Ublažavanje i prilagođavanje na klimatske promjene i osiguranje kvaliteta zraka*
- *Očuvanje ljudskog zdravlja i kvaliteta života*
- *Održavanje efikasnog upravljanja životnom sredinom*

4.5. Akcioni plan (za ostvarivanje opštih strateških ciljeva) (*prijedlog tabele*) – vidi Tabelu 3

4.6. Društveno-ekonomska procjena ESAP-a i prijedlozi u pogledu izvora finansiranja

4.7. Praćenje napretka ESAP-a: plan praćenja provedbe, plan jačanja kapaciteta i plan komunikacije.

6.1.5 Prilozi

A1: Akronimi

A2: Izvori

A3: Spisak članova Grupe za politiku i tematskih grupa

Tabela 2: Akcioni plan na nivou BiH (provizorni)

Strateški cilj	Tematski cilj	Aktivnost/ Mjera	# aktivnosti	Najvažniji donosilac/donosioци odluka				Vremenski okvir	Nadležne institucije	Nivo prioriteta	Poveznice
				MVTEO	FBIH	RS	BD				
Održavanje biološke raznolikosti i raznolikosti pejzaža	Osiguranje dostupnosti pregleda stepena ugroženosti vrsta u BiH	Vođenje liste ugroženih vrsta, procjena stepena ugroženosti vrsta i faktori ugroženosti.	3.1.3.	X	X	X	X	Kontinuirani proces	FMOT MPUGO/RZZKI PN OPUIPP MVTEO	80%	NSAPZB

	Promocija i organizacija provedbe međunarodnih programa u vezi sa zaštitom prirode	Koordinacija 7. Nacionalnog izvještaja BiH prema CBD (Konvencija o Biološkoj raznolikosti)	3.2.1.	X				2022.-2023.	MVTEO	75%	NSAPZB
....	...										

Tabela 3: Akcioni plan na drugim nivoima (provizorni)

Opšti strateški cilj/Tematski cilj/Tematski zadatak	Aktivnosti/mjere	Očekivani ishod/rezultat	Veza sa drugim dokumentima, MEA, direktive EU	Nadležno/a tijelo/a	Period provedbe (u godinama)	Početna godina provedbe	Uslovljenost (ne može početi prije nego što se provede XXX mjera)	Ukupni trošak u KM	uključujući investicione troškove	Izvor finansiranja (državni budžet, međunarodno finansiranje)	Prioritetnost mjere (I, II, III)
1. Strateški cilj											

1.1. Tematski cilj	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. ...										
1.2. Tematski cilj	1.2.1. 1.2.2.										
....	....										
2.											
...											

6.2. Nivo angažmana i odlučivanje

Na slici 8 prikazani su učešće nadležnih organa i proces donošenja odluka u vezi sa sadržajem ESAP-a.

Slika 8: Nivoi angažmana nadležnih tijela i odlučivanje o sadržaju ESAP-a.

Prilog 1 Akronimi

BD	Brčko Distrikt
BiH	Bosna i Hercegovina
V/SM	Vijeće/Savjet ministara BiH
EAS	Strategija aproksimacije sa pravnom stečevinom EU u oblasti okoliša/životne sredine
ESAP	Strategija i akcioni plan zaštite okoliša/životne sredine
EU	Evropska unija
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
LP	lokalni partner
MVTEO	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH
NVO	nevladina organizacija
PO	Projektni odbor
KP	koordinator projekta
GS	glavni stručnjak
PG	grupa za politiku
VP	voditelj projekta
TUP	Tim za upravljanje projektom
RS	Republika Srpska
SDG	ciljevi održivog razvoja
SEA	Strateška procjena okoliša/životne sredine
SEI	Štokholmski institut za okoliš/životnu sredinu
SIDA	Švedska agencija za međunarodni razvoj i saradnju
SS	stručni savjetnik
TG	Tematska grupa
VTG	vođa tematske grupe
UNDP	Razvojni program Ujedinjenih nacija
UNEP	Program Ujedinjenih nacija za okoliš/životnu sredinu

Prilog 2. Strateški planovi za okoliš/životnu sredinu

(Status 2019.)

	Voda	Otpad	Kvalitet zraka/vazduha/klimatske promjene/energetika	Industrijsko zagađenje	Hemikalije	Zaštita prirode/biološka raznolikost	Horizontalna pitanja	Opšte
BiH	<p><i>Na snazi:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Strategija prilagođavanja na klimatske promjene i niskoemisionog razvoja za BiH (2013.-2025.) <p><i>Isteklo važenje:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Akcioni plan za zaštitu od poplava i upravljanja rijekama u BiH (2014.-2017.) 	<p><i>Na snazi:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Strategija upravljanja radioaktivnim otpadom u BiH (2013.) Nacionalni plan implementacije Štokholmske konvencije u BiH (2015.-2020.+) 	<p><i>Na snazi:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Nacionalni plan smanjenja emisija za BiH (2018.-2027.) Strategija prilagođavanja na klimatske promjene i niskoemisionog razvoja za BiH (2013.-2025.) Nacionalno utvrđen doprinos BiH Okvirna energetska strategija BiH do 2035. 	<p><i>Na snazi:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Strategija upravljanja radioaktivnim otpadom u BiH (2013.) Nacionalni plan smanjenja emisija za BiH 2018.-2027. 	<p><i>Na snazi:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Nacionalni plan implementacije Štokholmske konvencije u BiH (2015.-2020.+) 	<p><i>Na snazi:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Strategija i Akcioni plan za zaštitu biološke raznolikosti u BiH (2015.-2020.) Nacionalni akcioni plan za suzbijanje degradacije zemljišta i ublažavanje posljedica suše (2017.) 		<p><i>Na snazi:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Strateški plan ruralnog razvoja BiH (2018.-2021.) Program ekonomskih reformi BiH za 2019.-2021.
	<p><i>Na snazi:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Strategija aproksimacije propisa pravnoj stečevini EU u oblasti okoliša/životne sredine - EAS BiH (2014.) <p><i>Isteklo važenje:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Nacionalni plan za zaštitu okoliša/životne sredine (2003.): voda, otpad, kvalitet zraka/vazduha, biološka raznolikost, upravljanje okolišem/životnom sredinom, javno zdravlje, zaštita tla 							

FBIH	<i>Na snazi:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Strategija upravljanja vodama za FBIH (2010.-2022.) • Federalni operativni plan odbrane od poplava (2015.) • Planovi upravljanja slivom rijeke Save i slivom Jadranskog mora (2016.-2021.) 	<i>Isteklo važenje:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Strategija zaštite okoliša FBIH 2008.-2018. 	<i>Na snazi:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Okvirna energetska strategija FBIH do 2035. godine <i>Isteklo važenje:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Strategija zaštite okoliša FBIH 2008.-2018. 			<i>Isteklo važenje:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Strategija zaštite okoliša FBIH 2008.-2018. 		
	<i>Na snazi:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Strategija za provođenje EAS BiH Federacije BiH (2014.) 							
RS	<i>Na snazi:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Strategija integralnog upravljanja vodama RS (2014.-2024.) <i>Nacrt:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Plan upravljanja slivom rijeke Save RS 	<i>Na snazi:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Strategija upravljanja otpadom za period 2017.-2026. 	<i>Na snazi:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Strategija razvoja energetike Republike Srpske do 2035. godine <i>Isteklo važenje:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Strategija zaštite vazduha RS (do 2017.) 		<i>Isteklo važenje:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Strategija hemijske bezbjednosti RS (2012.-2016.) 	<i>Isteklo važenje:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Strategija zaštite prirode RS (2018.) 		
	<i>Na snazi:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Strategija za provođenje EAS-BiH RS (2014.) 							
BD		<i>Na snazi:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Strategija zaštite životne sredine BD u BiH (2016.-2026.) 	<i>Na snazi:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Strategija zaštite životne sredine BD u BiH (2016.-2026.) • Akcioni plan održivog energetskog razvoja u BD (2015.-2020.) 			<i>Na snazi:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Strategija zaštite životne sredine BD u BiH (2016.-2026.) 	<i>Na snazi:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Strategija zaštite životne sredine BD u BiH (2016.-2026.) 	<i>Isteklo važenje:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Strategija razvoja BD (2008.-2017.)

Na snazi:

- Strategija za provođenje EAS-BiH BD (2014.)

Prilog 3. Zakonske odredbe kojima se propisuje sadržaj strateških dokumenata u oblasti zaštite okoliša/životne sredine

Zakonima o zaštiti okoliša/životne sredine u FBiH, RS i BD propisan je sadržaj strateških dokumenata u oblasti zaštite okoliša/životne sredine. U ovom prilogu smo nabrojali ove zakonske odredbe i pojasnili kako će propisani sadržaj biti uključen kao sastavni dio ESAP-a BiH, FBiH, RS i BD.

FBiH

	Zakonske odredbe	Način na koji će biti primijenjene u ESAP-u BiH
Zakon o zaštiti okoliša (SN FBiH br. 33/03, 39/09), Čl. 47.	Elementi programskih dokumenata zaštite okoliša	
	obrazloženje o sadašnjem stanju okoliša ustanovljeno na osnovu naučnih iskustava i informacija;	Stanje okoliša će biti obuhvaćeno za svaki sektor na nivou entiteta, BD i BiH (na osnovu raspoloživih naučnih informacija).
	ciljeve koji se moraju ostvariti u planiranom periodu;	Strateški ciljevi za ESAP BiH će biti utvrđeni pristupom od nižeg prema višem nivou (na isti način u FBiH, RS i BD).
	načela i smjernice zaštite okoliša;	Načela i smjernice za ESAP BiH će biti utvrđeni pristupom od nižeg prema višem nivou (na isti način u FBiH, RS i BD).
	zadatke i dužnosti koje treba obaviti radi ostvarenja ciljeva, redosljed planiranih aktivnosti i krajnji rok za implementaciju;	Akcionim planovima na nivou entiteta i BD će biti predviđene mjere i aktivnosti, nadležnosti i redosljed prioriteta i rokovi. Ovo će biti prevideno najprije na nivou entiteta/BD, a zatim objedinjeno u dokumentu na nivou BiH.
	sredstva i metode za ostvarivanje postavljenih ciljeva sa naznačenim planiranim izvorima finansiranja;	Za svaku mjeru na nivou entiteta i BD će biti naznačeni mogući izvori finansiranja. Zatim će se ove informacije objediniti na nivou BiH.
naznačena područja u kojima su potrebni posebni instrumenti zaštite okoliša, kao i sadržaje takvih instrumenata.	U Akcionim planovima na nivou entiteta i BD će biti naznačena područja u kojima su potrebni posebni instrumenti i sadržaj istih.	

RS

	Zakonske odredbe	Način na koji će biti primijenjene u ESAP-u BiH
Zakon o zaštiti životne sredine (SL RS br. 71/12 i 79/15), Čl. 44.	Strategija naročito sadrži:	
	podatke o stanju životne sredine po pojedinim elementima životne sredine, te ocjenu stanja životne sredine,	Stanje životne sredine će biti obuhvaćeno za svaki sektor na nivou entiteta, BD i BiH (na osnovu raspoloživih naučnih informacija).
	načela i mjere za određivanje ciljeva i prioriteta,	Načela za određivanje ciljeva i prioriteta će biti utvrđena na nivou entiteta i odobrena na nivou PG BiH.
	prikaz vrsta i izvora pritisaka na životnu sredinu,	Vrste i izvori pritisaka na životnu sredinu će biti prikazani u procjeni stanja životne sredine.
	osnovne ciljeve i smjernice za cjelovito upravljanje životnom sredinom,	Strateški ciljevi i smjernice za cjelovito upravljanje životnom sredinom će biti utvrđeni na nivou entiteta i odobreni na nivou PG BiH.
osnovne ciljeve i mjere za sprovođenje zaštite životne sredine u cjelini, po elementima životne sredine i prostornim cjelinama, pregled prostornih cjelina na	Tematski i mjere će biti utvrđene za svaki sektor (i za prostorne cjeline) na nivou entiteta/distrikta, a zatim objedinjene na nivou BiH.	

kojima je potrebno sprovesti sanaciju ugrožene životne sredine,	Pregled prostornih cjelina na kojima je potrebno sprovesti sanaciju ugrožene životne sredine je predviđen u okviru procjene stanja životne sredine.
osnovne smjernice za upravljanje rizicima, sprečavanje i nadziranje opasnosti od nesreća velikih razmjera	Ova multidisciplinarna pitanja će biti razmatrana u svim sektorima u okviru rada tematskih grupa, uključujući izradu relevantnih smjernica gdje se ukaže potreba. Ovo će biti urađeno najprije na nivou entiteta/BD, a zatim objedinjeno u dokumentu na nivou BiH.
kratkoročne i dugoročne mjere za sprečavanje i ograničavanje zagađenja životne sredine i redosljed njihovog ostvarivanja s rokom izvršavanja,	Kratkoročne i dugoročne mjere za sve ciljeve, uključujući cilj ograničavanja zagađenja će biti utvrđene sa konkretnim rokovima u Akcionim planovima na nivou entiteta/BD, a zatim objedinjene na nivou BiH.
osnova monitoringa životne sredine u skladu sa obavezama preuzetim međudržavnim ugovorom,	Obaveze iz međunarodnih sporazuma će biti mapirane u analizi konteksta i ugrađene u ciljeve po tematskim oblastima i Akcioni plan.
izvore i procjenu potrebnih sredstava za sprovođenje mjera zaštite životne sredine,	Utvrđivanje izvora finansiranja procjena će biti najprije provedeno na nivou entiteta/BD, a zatim objedinjeno u dokumentu na nivou BiH.
analizu troškova i koristi za sprovođenje mjera zaštite životne sredine,	Procjena troškova će biti provedena i uključena u Akcione planove na nivou entiteta/BD, a zatim objedinjena na nivou BiH. Kvalitativna procjena koristi će biti provedena u okviru rada TG.
osnova ravnomjernog privrednog razvoja i efikasne zaštite životne sredine,	U okviru TG će biti razmatrane moguće posredne koristi, međusobni uticaj i efikasnost različitih predloženih mjera i aktivnosti u vezi sa ekonomskim i društvenim razvojem.
osnova usmjeravanja i unapređivanja obrazovanja na području zaštite životne sredine,	Jačanje svijesti i edukacija o zaštiti životne sredine će biti razmatrani kao transverzalno pitanje u okviru rada tematskih grupa, koje će utvrditi smjernice i aktivnosti/mjere o ovom pitanju za Akcioni plan. Ovo će također biti ugrađeno u plan komunikacija. Ovo će biti urađeno najprije na nivou entiteta/BD, a zatim objedinjeno na nivou BiH.
osnova usmjeravanja naučnoistraživačkog rada na području zaštite životne sredine,	Analiza konteksta će ukazati na područja pogođena nedovoljnim nivoom znanja, dok će u Akcionom planu i Planu jačanja kapaciteta biti predviđene mjere vezane za nastavak razvoja naučnoistraživačkog rada. Ovo će biti urađeno najprije na nivou entiteta/BD, a zatim objedinjeno na nivou BiH.
postupak provjere ostvarenja ciljeva, smjernica i mjera zaštite životne sredine i	Praćenje plana provedbe će biti najprije predviđeno na nivou entiteta/BD a zatim na nivou BiH korištenjem pristupa od nižeg prema višem nivou, uzimajući u obzir

		međunarodne obaveze dostavljanja informacija koje ima BiH.
	druge potrebne podatke.	Biće osigurano pozivanje na podatke korištene za potrebe analize.

BD

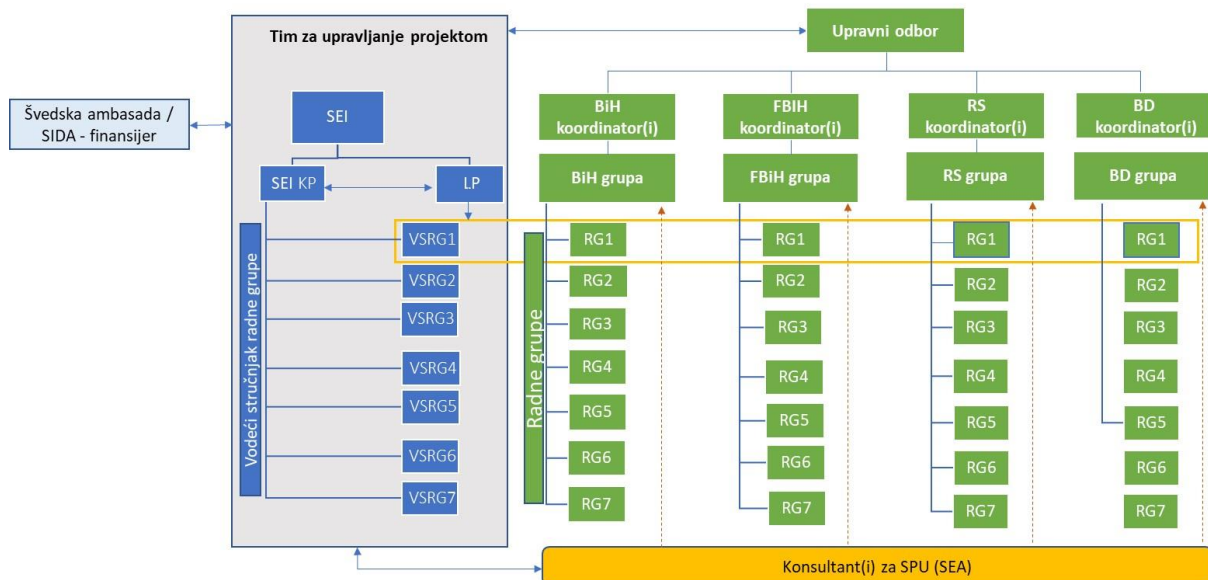
	Zakonske odredbe	Način na koji će biti primijenjene u ESAP-u BiH
Zakon o zaštiti životne sredine (SL BD br. 24/04), Čl. 46.	Planski dokumenti za zaštitu životne sredine sadrže:	
	subjekte planiranja,	Metodologija za izradu ESAP-a BiH i sastavnih dijelova ovog dokumenta biće opisana u ESAP-u, uključujući subjekte planiranja uključene u proces izrade ESAP-a BiH
	podatke o sadašnjem stanju životne sredine,	Stanje životne sredine će biti obuhvaćeno za svaki sektor na nivou entiteta, BD i BiH (na osnovu raspoloživih naučnih informacija).
	ciljeve koji se moraju ostvariti u planiranom periodu;	Strateški ciljevi za ESAP BiH će biti utvrđeni pristupom od nižeg prema višem nivou (na isti način u FBiH, RS i BD).
	načela i smjernice za zaštitu životne sredine;	Načela i smjernice za ESAP BiH će biti utvrđeni pristupom od nižeg prema višem nivou (na isti način u FBiH, RS i BD).
	aktivnosti i zadatke koji treba da se obave radi ostvarivanja planskih ciljeva,	Akcionim planovima na nivou entiteta i BD će biti predviđene mjere i aktivnosti, nadležnosti i redoslijed prioriteta i rokovi. Ovo će biti urađeno najprije na nivou entiteta/BD, a zatim objedinjeno na nivou BiH.
	redoslijed ostvarivanja planiranih aktivnosti i zadataka s utvrđenim rokovima,	Prioritizaciju planiranih aktivnosti, kao i prioritete naznačene u Akcionom planu sa rokovima utvrđuju TG. Ovo će biti urađeno najprije na nivou entiteta/BD, a zatim objedinjeno na nivou BiH.
	sredstva i metode za ostvarivanje postavljenih ciljeva sa naznačenim planiranim izvorima finansiranja;	Za svaku mjeru na nivou entiteta i BD će biti naznačeni mogući izvori finansiranja. Zatim će se ove informacije objediniti na nivou BiH.
	naznačena područja u kojima su potrebni instrumenti za zaštitu životne sredine, kao i sadržaje takvih instrumenata.	U Akcionim planovima na nivou entiteta i BD će biti naznačena područja u kojima su potrebni posebni instrumenti i sadržaj istih.

Uloge i odgovornosti aktera na projektu

Izrada projekta za pripremu ESAP-a BiH 2030+ (u daljem tekstu "projekat") uključuje angažman brojnih aktera sa svih nivoa vlasti, predstavnike civilnog društva, akademske zajednice i privatnog sektora. U ovom dokumentu su opisane uloge i odgovornosti aktera na projektu i radnih grupa koje će biti oformljene za potrebe projekta (kako je prikazano na dijagramu strukture projekta na **Slici 1**).

Konkretno, u ovom dokumentu su opisani sastav, organizacija, uloge i odgovornosti, te očekivani rezultati rada za Upravni odbor projekta (UO), grupe na nivou BiH/entiteta/BD kao i radne grupe (RG). Pored toga su u dokumentu opisane funkcije koordinatora za BiH/entiteta/BD, službenika za komunikaciju, konsultanata za provedbu Strateške procjene okoliša/životne (SPU), vodećih stručnjaka radnih grupa (VSRG).

U Dodatku 1 je iscrpno razrađena uloga nevladinih organizacija (NVO) u ovom projektu.

Slika 1. Struktura Projekta: U daljem tekstu KP znači koordinator projekta, LP lokalni partner, VS vodeći stručnjak, SPU Strateška procjena okoliša/životne sredine.

1. Upravni odbor

Sastav

Upravni odbor (UO) se sastoji od članova i posmatrača. Članovi UO-a čine najvažniju grupu koja će odlučivati o sadržaju i pitanjima upravljanja projektom ESAP BiH 2030+. Posmatrači u UO-u će aktivno učestvovati na sastancima UO-a, na kojima će imati mogućnost da daju preporuke i mišljenja, te savjete kao i da upozoravaju na probleme, ali neće imati ovlasti za donošenje odluka ili pravo glasa prilikom odlučivanja. UO će odluke donositi konsenzusom.

Međutim, u slučaju nemogućnosti postizanja konsenzusa među članovima UO-a, konačnu odluku donosi SEI uzimajući u obzir savjete koje su dali članovi UO-a i posmatrači.

Članovi UO-a uključuju predstavnike Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Ministarstva okoliša i turizma FBiH, Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju RS (po mogućnosti ministri), i Brčko Distrikta, uz nadležne koordinate. SEI će u UO-u predstavljati voditelj projekta (ili imenovani predstavnik SEI-a u slučaju nemogućnosti prisustva voditelja projekta). Ukupan broj predstavnika navedenih institucija ne bi trebao biti veći od 10 (po 2 predstavnika), kako bi se osiguralo efikasno donošenje odluka. Bez obzira na broj predstavnika, svaka strana ima pravo na jedan glas.

Posmatrači u UO-u mogu biti predstavnici (po dva) sljedećih strana: Švedska ambasada u Bosni i Hercegovini i Delegacija EU. SEI će od svih partnera tražiti da imenuju svoje predstavnike.

Po potrebi se na sastanke mogu pozivati i drugi akteri u svojstvu posmatrača.

Uloga i odgovornosti

UO ima dvije najvažnije funkcije.

- 1) Ovo tijelo donosi odluke o aktivnostima i rezultatima projekta. Konkretno, ovo tijelo je odgovorno za ukupnu sinhronizaciju i uvezanost aktivnosti na projektu, osigurava ujednačen napredak aktivnosti u procesu izrade ESAP-a kao i usklađenost istih sa procesima na nivou BiH, entiteta i BD-a. Ovo tijelo dogovara strateške ciljeve, načela i tabelu sadržaja za ESAP BIH 2030+ i sastavne dijelove istog (slijedeći pristup od nižeg ka višem nivou) i osigurava usklađenost opštih ciljeva i tabele sadržaja u svim dokumentima ESAP-a.
- 2) U odgovornost ovog tijela spada pružanje savjeta i smjernica SEI-u prilikom donošenja odluka koje se tiču upravljanja projektom. Pitanja o kojima se može tražiti savjet UO-a uključuju pitanja koja se odnose na sadržaj ESAP-a, proces pripreme i donošenja, planove rada, praćenje i ocjenu napretka projekta u odnosu na postavljene opšte ciljeve i aktivnosti, te druga pitanja upravljanja projektom relevantna za njegovo provođenje.

Članovi UO-a razmatraju i usaglašavaju aktivnosti i rezultate kao i pitanja vezana za upravljanje projektom, proučavaju informativne sažetke u pripremi za sastanke, aktivno učestvuju na sastancima i tribinama za raspravu o nacrtu dokumenata. U konačnici su članovi UO-a nosioci projekta i rezultata istog, te se od njih očekuje da projekat usmjeravaju u pravcu uspješne provedbe.

Posmatrači u UO-u pružaju savjete u pogledu aktivnosti i rezultata kao i pitanja vezanih za upravljanje projektom, proučavaju informativne sažetke u pripremi za sastanke, aktivno učestvuju na sastancima i tribinama za raspravu o nacrtima dokumenata.

Predsjedavajući

Po potrebi će sastanci UO-a biti podijeljeni u dva dijela. Prvi dio sastanka bio bi posvećen projektnim aktivnostima i rezultatima, dok bi u drugom dijelu težište bilo na pitanjima vezanim za upravljanje projektom.

Sastancima UO predsjedava SEI .

Sekretar

Koordinator projekta (KP) vrši funkciju sekretara UO-a. U toj funkciji će koordinirati pripremu dnevnog reda i voditi zapisnik sa sastanka.

Materijali za sastanke i rezultati sastanaka

Sastanci UO-a će se održavati najmanje 2 puta godišnje (uključujući sastanak na kraju polazne faze, nakon izrade prvog nacrtu ESAP-a, nakon izrade drugog nacrtu ESAP-a i na kraju projekta). Datumi održavanja sastanaka UO-a trebali bi biti usaglašeni sa najvažnijim etapama projekta (mart i septembar svake godine). Konkretno datume će predlagati SEI vodeći računa o usklađenosti sa sastancima drugih grupa, a usaglašavaju ih koordinatori za BiH, entitete i BD. Po potrebi se mogu organizovati ad hoc sastanci.

Dnevni red za sastanke, uz prateće dokumente, će pripremati SEI i dostavljati ih članovima UO-a i posmatračima najmanje sedmicu dana prije sastanka. Zapisnike sa sastanaka će pripremati KP najkasnije dvije sedmice nakon sastanka i dostavljati ih članovima UO-a radi odobravanja sa rokom od sedam dana. Konkretno, u zapisnicima će biti posebno naglašena svaka odluka koju donese UO i od članova UO-a će se tražiti da odobre taj dio zapisnika. Time će zapisnik postati referentni dokument kojim će se rukovoditi projekat. Odobreni dijelovi zapisnika sa sastanaka će biti referentni dokument za usaglašene odluke i preporuke. Po odobravanju, zapisnik će biti dostavljen posmatračima.

2. Grupe na nivou BiH entiteta (FBiH, RS) i BD

Sastav

BiH, oba entiteta i BD uspostavljaju grupe za BiH, entitete i BD čiji su članovi pomoćnici ministara iz resornih ministarstava i viši službenici nadležnih vladinih tijela i institucija.

Posmatrači u ovoj grupi su SEI kojeg predstavlja koordinator projekta (ili drugi član SEI-a, po potrebi) i predstavnici drugih grupa na nivou BiH, entiteta i BD, te predstavnik civilnog društva koji će biti imenovan putem Eko mreže BiH.

SEI će pozvati Eko mrežu BiH da predloži predstavnika koji će učestvovati u radu grupa na nivou BiH, entiteta i BD u svojstvu posmatrača.

Uloga i odgovornosti

Grupe na nivou BiH, entiteta i BD su tijela koja donose odluke u pogledu sadržaja o aktivnostima i rezultatima u vlastitoj nadležnosti, a odluke donose konsenzusom. Ove grupe će održati otprilike po 6 sastanaka u periodu od marta 2020. do aprila 2022.g. Po potrebi mogu održati i dodatne sastanke.

Konkretno, grupe na nivou BiH, entiteta i BD razmatraju prijedloge i mišljenja koje dostavlja SEI o zajedničkim opštim strateškim ciljevima, načelima i tabelama sadržaja ESAP-a BiH 2030+ i sastavnim dijelovima ovog dokumenta (ESAP FBiH, ESAP RS i ESAP BD) i daju preporuke za razmatranje i usaglašavanje na nivou Upravnog odbora. Grupe na nivou BiH, entiteta i BD također razmatraju, daju mišljenja i prijedloge o sadržaju odgovarajućeg ESAP-a (ESAP FBiH, ESAP RS i ESAP BD) na osnovu rezultata rada radnih grupa (vidi u daljem tekstu). Pored toga, grupe na nivou BiH, entiteta i BD daju preporuku za donošenje odgovarajućeg ESAP-a.

Članovi grupa na nivou BiH, entiteta i BD proučavaju informativne sažetke u pripremi za sastanke, aktivno učestvuju na sastancima i daju mišljenja i prijedloge u vezi sa sadržajem ESAP-a BiH 2030+ i sastavnih dijelova istog. Uloga posmatrača ogleda se u proučavanju informativnih sažetaka u pripremi za sastanke, aktivnom učešću na sastancima, doprinosu komunikaciji informacija o procesu, te davanju komentara na nacрте dokumenata.

SEI kojeg predstavlja koordinator projekta (ili po potrebi drugi predstavnik SEI-a) učestvuje na sastancima u svojstvu posmatrača i po potrebi obrazlaže prijedloge, dostavljene dokumente i odgovara na pitanja.

Grupe na nivou BiH, entiteta i BD pružaju informacije o napretku u procesu izrade ESAP-a na relevantnom nivou predstavnicima šire javnosti i zainteresovanim stranama putem internet stranica nadležnih ministarstva (uz mišljenja i preporuke SEI-a).

Predsjedavajući

Koordinatori na nivou BiH-a, entiteta i BD

Sekretar

Po odluci predsjedavajućeg (po potrebi će se SEI, koordinator projekta ili LP staviti na raspolaganje za obavljanje ove dužnosti).

Materijali za sastanke i rezultati sastanaka

Datum održavanja sastanaka grupa za BiH entitete i BD predlaže SEI vodeći računa o ostalim aktivnostima u okviru projekta i u dogovoru sa relevantnim koordinatorom za BiH, entitete i BD. Dnevni red za sastanke sa cjelokupnom pratećom dokumentacijom priprema predsjedavajući sastanka i dostavlja članovima najmanje jednu sedmicu prije sastanka. Zapisnike sa sastanaka će pripremati sekretar uz podršku predsjedavajućeg najkasnije sedmicu dana nakon sastanka i dostaviti ih članovima grupe radi odobravanja sa rokom od sedam dana. Konkretno, u zapisnicima će biti posebno naglašena svaka odluka koju donesu grupe za BiH, entitete i BD, a od članova ovih grupa će se tražiti da odobre taj dio zapisnika, čime zapisnik postaje referentni dokument kojim će se rukovoditi projekat. Odobreni dijelovi zapisnika sa

sastanaka će biti referentni dokument za usaglašene odluke i preporuke. Svako neslaganje će također biti naglašeno i uključeno u konačni zapisnik sa sastanka. Odobreni zapisnik će odmah zatim biti dostavljen SEI-u i posmatračima. U slučaju nemogućnosti postizanja dogovora u grupi za BiH, entitete ili BD, UO će omogućiti donošenje odluke o spornom pitanju odnosno neslaganju.

Najvažniji rezultat rada su konačni nacrti ESAP-a 2030+ za BiH, entitete i BD dostavljeni nadležnoj vladi radi donošenja na nivou parlamenta/skupštine.

3. Radne grupe (RG) na nivou BiH, entiteta (FBiH, RS) i BD

Sastav i organizacija

Uspostavlja se po sedam tematskih radnih grupa na nivou BiH, oba entiteta i BD, prema istom načelu rada i formiranja. Svaka RG ima najviše 10-12 članova. U idealnoj situaciji u sastavu RG će biti stručnjaci u tematskim oblastima, državni službenici koji predstavljaju regulatorna tijela ili tijela koja izdaju dozvole (po potrebi) na nivou BiH, entiteta i BD, te predstavnici kantonalnih¹ /opštinskih organa. Članovi RG također mogu biti predstavnici najvažnijih zainteresovanih strana, kao što su NVO, predstavnici privrednog sektora ili akademske zajednice.

Opšti prijedlog sastava RG prikazan je na Slici 2. Za savjetovanje o konkretnim pitanjima mogu se pozvati i dodatni eksterni stručnjaci (uključujući i člana stručnog time SEI-a). Svaka RG ima vodećeg stručnjaka (VSRG), koje će SEI angažovati u svojstvu konsultanata (vidi poglavlje 4). U zavisnosti od obima posla RG, SEI može angažovati i asistenta vodećeg stručnjaka. Obim posla će zavistiti od raspoloživosti sektorskih strategija i planova.² Bilo bi idealno da ista osoba bude vodeći stručnjak za određenu tematsku oblast u radnim grupama na svim nivoima, BiH/FBiH/RS/BD. Ukoliko to nije izvodivo, postoji mogućnost drugačijeg aranžmana.

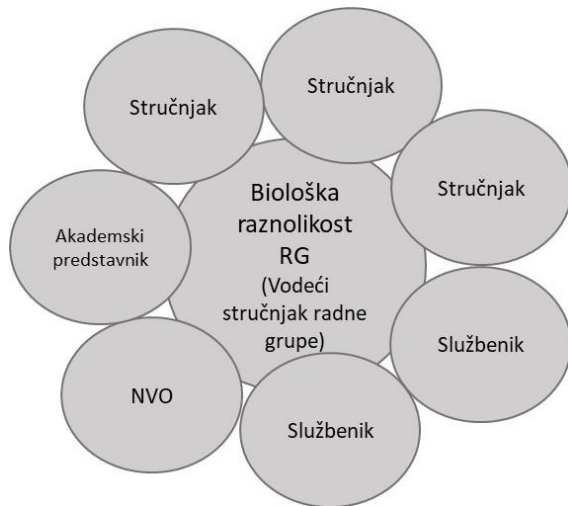
Organizacija i sastav radnih grupa u BD će biti prilagođeni konkretnim potrebama i raspoloživim resursima.

---

¹ Kantoni će imenovati kontakt osobe za rad na pripremi ESAP-a 2013+. U toku procesa će se od ovih aktera putem zahtjeva FMTO-a tražiti da daju mišljenja i savjete o procesu kao i komentare na nacрте.

²Ukoliko ovakvi dokumenti postoje, obim posla će biti manji nego u tematskim oblastima u kojima nisu donesene strategije i akcioni planovi.

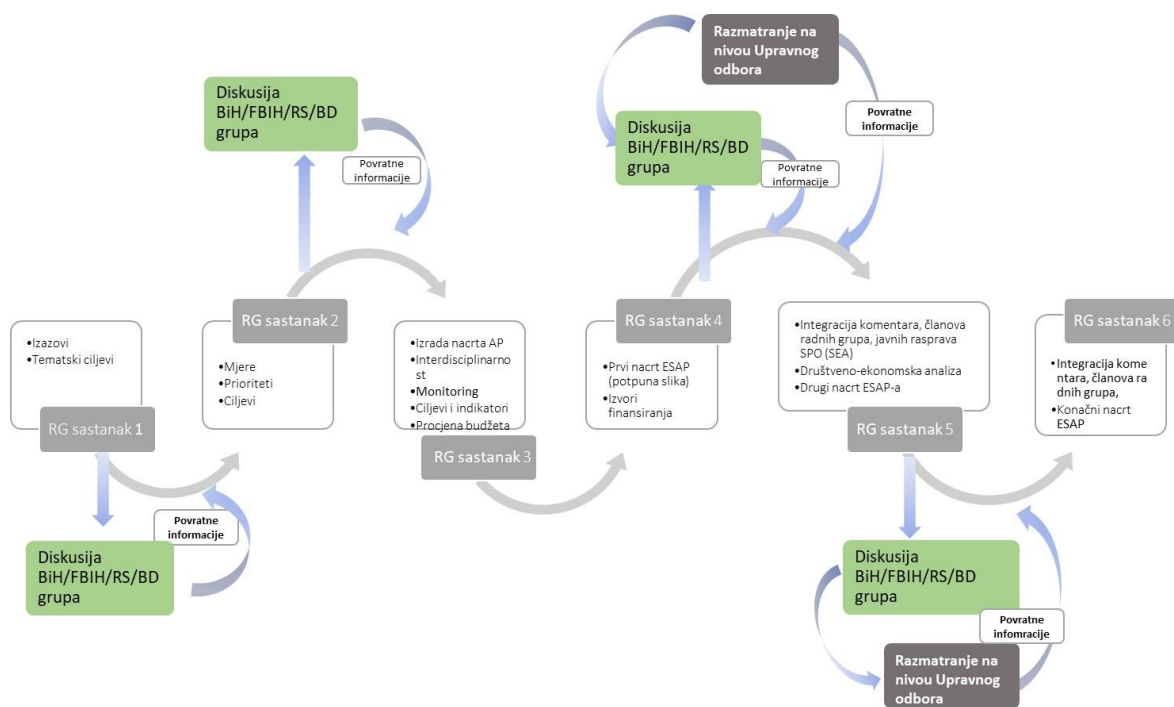

Slika 2: Primjer sastava radne grupe za biološku raznolikost

Uloga i odgovornosti RG

Biće uspostavljeno po 7 radnih grupa za svaki nivo, BiH/FBiH/RS/BD i ove grupe će obrađivati oblasti politike okoliša/životne sredine EU, uključujući: RG1: Voda, RG2: Otpad; RG3: Biološka raznolikost i očuvanje prirode; RG4: Kvalitet zraka, klimatske promjene i energetika; RG5: Hemikalije i sigurnost i buka; RG6: Upravljanje resursima (šume, riblji fond, minerali); RG7: Upravljanje okolišem/životnom sredinom.

Svaka RG će koncipirati i odrediti prioritetne tematske ciljeve, zadatke i konkretne mjere i aktivnosti u okviru svoje tematske oblasti, pripremiti pregled trenutnog stanja okoliša/životne sredine i propusta na nivou politika u svakoj tematskoj oblasti na osnovu postojećih i dostupnih podataka i informacija. Svaki član RG-a će po zahtjevu vodećeg stručnjaka dostavljati neophodne dokumente ili sažetke u pisanoj formi, proučavati informativne sažetke u pripremi za sastanke, aktivno učestvovati na sastancima i tribinama, pregledati nacрте dokumenata i davati komentare na nacрте dokumenata RG, predlagati materijale za plan informisanja o ESAP-u 2030+ i druge dijelove Tabele sadržaja, kako nalažu okolnosti. Naknadu putnih troškova, troškova smještaja i ishrane, po potrebi, pokriva lokalni partner. Dinamika aktivnosti RG-a, dinamika i povezanost sa radom grupa za BiH, entitete i BD su opisani na **Slici 3**.

Slika 3: Veze između aktivnosti i protok povratnih informacija između različitih upravljačkih tijela Projekta.

Predsjedavajući

Svakom RG predsjedava predstavnik nadležnog nivoa vlasti kojeg imenuju nadležni organi BiH/FBiH/RS/BD. Pored toga, svakom RG kopredsjedava vodeći stručnjak u datoj oblasti. Ukoliko iz nekog razloga ne bude moguće uspostaviti opisani način predsjedavanja, uključuje se SEI u svojstvu predsjedavajućeg.

Sekretar

Lokalni partner ili asistent vodećeg stručnjaka (kako nalažu prilike).

Materijali za sastanke i rezultati sastanaka RG

Materijale za sastanke RG-a pripremaju prvenstveno vodeći stručnjaci u skladu sa metodologijom koju pripremi SEI. Vodeći stručnjaci će raditi u tijesnoj saradnji sa KP-om i koordinatorima imenovanim na nivou BiH entiteta i BD s ciljem da se obezbijedi materijal za rad grupa za BiH, entitete i BD, koordinacija njihovog rada u skladu sa odlukama i smjernicama grupa za BiH, entitete i BD i pripreme nacrti komponenti ESAP-a BiH 2030+. Od članova RG-a se očekuje da vodećim stručnjacima po zahtjevu dostavljaju informacije tako da ovi mogu pripremiti neophodne materijale za sastanke. Od članova RG-a se također očekuje da daju doprinos putem aktivnog učešća na sastancima RG-a te putem dostavljanja komentara na nacрте poglavlja ESAP-a BiH 2030+ i sastavne dijelove istog.

Najvažniji očekivani rezultati su tematska poglavlja ESAP-a 2030+ za BiH, entitete i BD i akcioni planovi sa vremenskim okvirom, mjerama i aktivnostima. Dodatni rezultati obuhvataju materijale za druge komponente ESAP-a BiH 2030+ i sastavne dijelove istog u skladu sa metodama koje pripremi SEI.

4. Vodeći stručnjaci radnih grupa

Opis

Vodeće stručnjake radnih grupa angažuje SEI kako bi predvodili i koordinirali rad ovih grupa.

Uloga i odgovornosti vodećih stručnjaka

Cilj funkcije vodećih stručnjaka je da zajedno sa predstavnicima SEI-a predvode i olakšaju izradu odgovarajućih poglavlja ESAP-a BiH 2030+ (uključujući ESAP FBiH, ESAP RS i ESAP BD). Vodeći stručnjaci će imati ukupnu odgovornost za osiguranje efikasnog i djelotvornog rada grupe, uključujući neophodnu integraciju naučnih i tehničkih aspekata uz najviši mogući kvalitet i u skladu sa dogovorenim specifikacijama i uz pravovremeno dostavljanje rezultata rada radne grupe.

U okviru svoje funkcije vodeći eksperti također pripremaju neophodne materijale za sastanke RG, provode sastanke, pripremaju sažetak diskusije, dogovora i odluka, te SEI-u dostavljaju izvještaje o napretku i problemima. Vodeći stručnjaci pripremaju nacрте relevantnih dokumenata (kao što su analiza stanja,³ opšti i pojedinačni tematski ciljevi, akcioni plan, savjeti i mišljenja za potrebe komunikacije, razvoj kapaciteta i planovi praćenja i ocjene), pripremaju materijale za sastanke RG-a i pripremaju sažetak rezultata rada uz podršku sekretara RG-a (zapisnik sa odlukama i mjerama), te (po zahtjevu) pripremaju materijale za sastanke grupa za BiH, entitete i BD, te Upravnog odbora.

Vodeći stručnjaci će također pomagati lokalnom partneru po pitanju logističke podrške (uključujući aktivnosti na organizaciji sastanaka, seminara). Vodeći stručnjaci će vršiti poređenje i analizu pratećih podataka za utvrđivanje tematskih ciljeva, zadataka, akcionog plana, kao i drugih komponenti ESAP-a 2030+. Vodeći stručnjaci će dostavljati odgovore po zahtjevima za informacijama i pitanjima drugih vodećih stručnjaka i članova RG-a, te korisnika projekta (uz podršku KP-a). Vodeći stručnjaci će učestvovati na redovnim upravljačkim sastancima vodećih stručnjaka (koje saziva KP) kako bi se osigurala uvezanost rada u svim RG i svih dokumenata ESAP-a.

5. Koordinatori na nivou BiH-a, entiteta i BD

Sastav

Imenuje/u se jedan ili dva koordinatora za Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH (MVTEO), Federalno ministarstvo okoliša i turizma (FBiH), Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju (RS) i Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove (BD):

---

³ Analiza stanja će biti razrađena na osnovu postojećih podataka i informacija, sadržavati pojašnjenje strateških dokumenata u oblasti zaštite okoliša/životne sredine koji su važeći i onih čije je važenje prestalo, kao i procjenu njihove provedbe ukoliko su te informacije dostupne. Pored toga, rad RG-a će uključivati pojašnjenje zahtjeva utvrđenih u relevantnim zakonima i propisima.

BiH:

- G. Mirza Hujčić, pomoćnik ministra, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine
- Dr. Senad Oprašić, šef Odjela za zaštitu okoliša, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH

FBiH

- G. Mehmed Cero, pomoćnik ministra za okoliš u Federalnom ministarstvu zaštite okoliša i turizma

RS

- Gđa Svjetlana Radusin, pomoćnica ministrice za životnu sredinu u Ministarstvu za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju
- G. Miloš Jokić, pomoćnik ministrice za koordinaciju projekata i razvoj u Ministarstvu za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju

BD

- Nada Lubojević, viši stručni saradnik za životnu sredinu u Odjeljenju za prostorno planiranje i imovinsko pravne poslove, Brčko Distrikt

Uloga i odgovornosti

Koordinatori za BiH, entitete i Brčko Distrikt su predstavnici iz svoje nadležnosti i institucija imenovani za rad na projektu. Oni su najvažnija referentna tačka za lokalnog partnera, koordinatora projekta i SEI u smislu garancije blagovremene komunikacije u okviru projekta. Ovi službenici također osiguravaju internu koordinaciju projektnih aktivnosti u tijelima koja predstavljaju što uključuje i distribuciju informacija i raspodjelu zadataka. Prikupljaju i dostavljaju neophodne informacije SEI-u koji priprema nacrt i sastavlja projektne dokumente sa ostalim članovima tima za upravljanje projektom. Predsjedavaju sastancima relevantne grupe za BiH, entitete i BD i pružaju savjete o sastavu RG-a.

6. Službenici za komunikaciju na nivou BiH-a, entiteta i BD

Sastav

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH (MVTEO), Federalno ministarstvo okoliša i turizma (FBiH), Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju (RS) i Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko pravne poslove (BD) imenuju po jednog službenika koji će biti zadužen za komunikaciju. SEI će dostaviti službeni dopis u kojem će tražiti imenovanje ovih službenika.

Uloga i odgovornosti

Službenici za komunikaciju, u saradnji sa službenikom za komunikacije SEI-a i lokalnim partnerom, vrše koordinaciju informisanja o napretku Projekta i događajima s tim u vezi na vlastitim internet stranicama. Ovi službenici će informisati širu javnost i zainteresovane strane o napretku i rezultatima projekta, davati odgovarajuća mišljenja i preporuke u pogledu

strategije informisanja o izradi ESAP-a BiH 2030+ i sastavnih dijelova ovog dokumenta, kako prilike nalažu, kao i mišljenja i preporuke o planu informisanja za potrebe ESAP-u BiH 2030+.

7. Konsultant(i) za provedbu Strateške procjene uticaja na okoliš/životnu sredinu

Sastav

SEI će u javnom postupku angažovati nezavisnog/e konsultanta(e) sa dokazom o posjedovanju licence za provedbu Strateške procjene okoliša/životne sredine (SPU) u BiH za provedbu SPU na nivou entiteta i BD u skladu sa Direktivom EU o SPU 2001/42/EC.

Uloga i odgovornosti

Konsultant(i) za SPU će predvoditi proces izrade SPU-a u skladu sa metodologijom koju predloži SEI (na osnovu Direktive EU o SPU) i prema važećem pravnom okviru BiH, FBiH, RS i BD. Ove aktivnosti će provoditi u tijesnoj saradnji sa lokalnim partnerom, koordinatorom projekta, vodećim stručnjacima i SEI-em s ciljem sinhronizacije aktivnosti koje se provode u procesima izrade ESAP-a i SPU-a. Također će tijesno saradivati sa relevantnim organima u FBiH, RS i Brčko Distriktu radi organizacije sastanaka i stvaranja uslova za proces donošenja, kako nalaže zakon.

Dodatak 1: Učešće organizacija civilnog društva u izradi ESAP-a BiH 2030+

U ovom dodatku je opisana predviđena uloga organizacija civilnog društva (OCD-a) u izradi ESAP-a BiH 2030+. Potpunije informacije o sastavu i ulozi grupa i aktera na projektu mogu se naći u glavnom dijelu ovog dokumenta

(a) Grupe na nivou BiH, entiteta (FBiH, RS) i BD

Grupe na nivou BiH entiteta i BD-a su tijela nadležna za odlučivanje o sadržaju komponenti ESAP-a za BiH, entitete i BD. Između ostalog, razmatraju sadržaj i pregledaju nacрте relevantnih dijelova ESAP-a BiH i predlažu ih za donošenje. Jedan predstavnik OCD-a, koji će biti odabran putem Eko mreže BiH, poziva se u svojstvu posmatrača. Ova uloga ogleda se u proučavanju informativnih sažetaka u pripremi za sastanke, aktivnom učešću na sastancima, doprinosu komunikaciji informacija o procesu, te davanju komentara na nacрте dokumenata. Ove grupe će održati otprilike po 6 sastanaka u periodu od marta 2020. do aprila 2022.g. U zavisnosti od dinamike u provedbi projekta, mogu se zakazati i dodatni sastanci.

(b) Radne grupe (RG) na nivou BiH, entiteta (FBiH, RS) i BD

Radne grupe su odgovorne za izradu stručnog sadržaja ESAP-a BiH 2030+. Biće oformljeno po sedam radnih grupa (RG) za svaki nivo, BiH, oba entiteta i BD u skladu sa tematskim oblastima propisa EU o okolišu/životnoj sredini. Članovi RG-a mogu biti državni službenici, istraživači, predstavnici privatnog sektora, akademske zajednice i civilnog društva. Priprema nacрта i konsolidacija doprinosa članova RG-a je odgovornost vodećih stručnjaka, koje za potrebe obavljanja ove funkcije angažuje SEI.

Svaki član RG-a (uključujući predstavnike OCD-a) po zahtjevu dostavlja neophodne dokumente vodećem stručnjaku, proučava informativne sažetke u pripremi za sastanke, aktivno učestvuje na sastancima i tribinama, pregleda nacрте dokumenata RG-a i daje komentare na iste. Također daju mišljenja i preporuke u pogledu plana informisanja za potrebe ESAP 2030+ i druge dijelove sadržaja, kako nalažu prilike. Putne troškove, troškove smještaja i ishrane za predstavnike OCD-a koji učestvuju na sastancima RG-a po potrebi pokriva projekat. Predstavnici OCD-a također mogu podnijeti zahtjev za isplatu dnevnice. Očekuje se da će RG održati 6 sastanaka u periodu od marta 2020. do decembra 2021.g.